

Миле бр. 401

Луба М. Рагубовић

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА
ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

ГОДИНА V.

ЈАНУАР – ФЕБРУАР

УРЕДНИК

Протојереј **БРАНИСЛАВ МИЛИЋ**
арх. намесник млавски

ПОЖАРЕВАЦ
Штампарија Ђорђа Наумовића
1937

С БЛАГОСЛОВОМ
Његовог Преосвештенства Епископа
Браничевског Господина
Др ВЕНИЈАМИНА

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Благочестивом свештенству оба реда
поверене нам Епархије Браничевске
мир и благодат Светога Духа.

„..... Будите дакле мудри као
змије и безазлени као голубови“.
Мат. 10,16.

„Тако дакле, браћо, стојте и
држите уредбе којима се научисте
или речју, или из посланице наше“.
Сол. II. 2,15.

Вама мојим верним и оданим сатрудницима у винограду Господњем, а на прагу нове 1937 године, упућујем ове мудре речи Јеванђелисте и Апостола, упозоравајући Вас на то, да нам је минула 1936 година, поред многих тешкоћа дала у наследство велики терет и бригу, због које морамо сви заједно, са повереним свима нама духовној бризи верним синовима Светосавске Српске Православне Цркве, бдити и заједничким силама радити, уз помоћ Свевишњег, да нас све, свету нашу Цркву и род наш, мимоиђе горка чаша, која нам се намеће од безбожних хулитеља свете вере и православља. Ово ће се постићи, ако ви сви моји сатрудници у винограду Господњем будете мудри, сложни, са надом у Бога, једнодушно стојећи на брани у тешкој борби, као достојни Христови војници, високо држећи крст часни и громком речју као Претеча Господњи, позивајући свакога да се покаје и чува од тешкога искушења, упозоравајући их све да чувају своје дивне народне обичаје наслеђене од отаца, остајући вазда верни својој матери Цркви. Не очекујте награде за ова ваша дела и постојаност вашу, овде на земљи, већ се радујте венцу славе који вас очекује пред престолом Творца. Чувајући свето православље и српство бићете достојни наследници Светога Саве и оних жртава као што су жртве ђакона Авакума и толиких других, који су за ове идеале радили па и животе своје положили,

Надајући се вазда у вшшу мудру сарадњу и готовост вашу за велика дела, ја призивам благодат Свевишњега на све вас.

Ваш молитвеник и саслужитељ
Епископ Браничевски

ВЕНИЈАМИН с. р.

Дневни проблем.....

Већ је пуна два месеца како се свуда говори о једном великом питању које засеца у битне интересе државе, нације и светосавске православне цркве.

Достојанствено, са пуно такта с обзиром на деликатност проблема као и на правилно постављање истог, свештенство Браничевске Епархије на својој скупштини од 11/24 — Дец. 1936 г. позабавило се је предлогом конкордата између наше државе и св. столице, који је поднет на озаконење народном претставништву,

На доцнијим конференцијама са грађанством по целој Епархији дошло се је до једнодушног погледа да овакав конкордат не треба озаконити народно претставништво.

О овоме пак пишу сви наши црквени листови. Тако Гласник Тимочке Епархије у свом Божићњем броју доноси чланак: „Зар то није грех и неправда“ у коме вели:

„Наша Света, Православна, Светосавска Црква, не само да је од увек била веран чувар хришћанских истина, већ је од увек била и веран чувар и носиоц националних идеја нашега народа. Прилике су биле такве, да она управо није имала времена да мисли и да се посвети своме правом задатку — да негује и развија религиозну свест у народу, већ се је сва бацила и посветила раду на националном и народном послу. Наши манастири и цркве нису биле само богомоље, већ кроз читавих пет столећа, то су била зборна места за разговоре и договоре шта се треба радити и урадити за потлачени народ, шта треба учинити да се олакша тешко стање народа, под туђином, под Азијатима, и најзад, шта треба предузети да се патње народа скрате, да се дође до слободе. Наши манастири, затим, били су најсигурнија скровишта наших устаника и опште свију оних који су радили на националној и народној ствари.

Наше свештенство, свештенство оба реда, није знало само за крст и молитву, већ и за свијетло оружје, те га врло често кроз историју видимо, једновремено, са крстом у једној, а са пушком у другој руци; видимо га у првим редовима, са народом и пред народом. Овако радећи, наша црква је била више но национална, и зато је, као што рекосмо, запоставила свој прави задатак, рад на неговању и развијању религиозне свести у народу, и то би јој се могло замерити; али дотле она налази оправдања за овакав свој рад на другој страни, на раду на националној ствари, који је с обзиром на прилике, претпоставила своје право задатку. Но и поред овога наш народ није нерелигиозан, то му се не би могло нити смело пребацити, али је често пута, у многим случајевима индиферентан према својој цркви и својим хришћанским дужностима. А што је такав, опет понављамо, највећи део одговорности носи наша црква. Али другојачије се није могло.

Колико је наша Православна, Српска, Светосавска Црква, заједно са својим свештенством била национална, нека нам као најбољи примери послуже оне многобројне жртве, знане и незнане, црквених свештенослужитеља. Ако прелистамо нашу народну и националну историју, на њих морамо врло често наићи, јер наша црква, са својим представницима, са својим свештенством, тако је тесно уткана са нацијом, да се из ње апсолутно не може издвојити ни за један моменат, ни у једној историјској чињеници. Овде да напоменемо оне многе костурнице у којима почивају свештенослужитељи наше цркве, који несебично жртвоваше себе на жртвенику народног ослобођења и уједињења у минулим ратовима; да поменемо ону тамо на Краљевици, и ону крај Тимока на путу за Велики Извор, ону у Јелашници — код Нишке Бање, у Кременици — код Беле Паланке, у Сурдулици и т. д. — где на стотине њих почива вечни сан, не толико зато што су били носиоци хришћанских идеја, већ што су били носиоци националних идеја.

Све ове и раније многе знане и незнане жртве, наша Српска црква је несебично дала и поднела, исто онако, као што је и наш народ дао своје најбоље синове. И од тога се не први питање, не траже се нарочита признања и славопојке, али се тражи, и то с правом тражи, да се бар та прегнућа и те жртве поштују, да се не газе, да се не вређају,

да се ве бацају у заборав; тражи се, да се према њима и онима који су их дали односи са респектом и пијететом, јер, то су наше народне и националне светиње.

Но са пројектом конкордата, између наше државе и Ватикана, под којим се у ужем смислу подразумева римокатоличка црква у Југославији, преко давања нарочитих бенефиција римокатоличкој цркви, учињен је један велики грех, једна велика неправда нашој Православној, Српској Светосавској Цркви. Тај грех се састоји у непоштовању и вређању верске равноправности, која је загарантована државним Уставом, и у стављању наше цркве у један подређен положај према римокатоличкој цркви, и ако $\frac{2}{3}$ целокупног становништва Југославије чини Православни живаљ. Да напоменемо само неке случајеве.

Тако чл. I пројекта конкордата дато је право римокатоличкој цркви „да слободно и јавно врши своју мисију“ у нашој држави. Ми незнамо шта се хтело са овом одредбом али није далеко од помисли да она може значити прозелитизам, који је противан чл. 16 Државног Устава. Ово мишљење поткрепљују и одредбе чл. XII конкордата, где се каже: *да држава гарантује верским редовима и конгрегацијама слободно обављање њихове делатности у верским обредима не само у римокатоличким организацијама, него и у свима милосрдним установама*. Тако исто ово поткрепљује и чл. XXXIII конкордата где се каже: *Југословенска влада признаје римокатоличкој цркви пуну слободу да оснива удружења католичке акције и да њима управља... под непосредном зависношћу и одговорношћу католичке јерархије*. Неоспорно је, да овим, римокатоличка црква у Југославији ствара себи широко поље за пропаганду и прозелитизам, коју може вршити несметано, јер ни конкордат, ни ма који позитивни државни закон ничим не ограничавају, нити дефинишу опсег и циљеве римокатоличке акције, нити се пак предвиђају санкције за обезбеђење клаузуле из става I овога члана да је задатак католичке акције *„изван и изнад сваке партијске вољешке“*.

Чланом VIII конкордата, предвиђена је деполитизација римокатоличког, парохиског свештенства. Ово је учињено зато, што су конкордатом постигнуте гаранције за право и слободу римокатоличке цркве у нашој држави. У осталом, ово је унутарња ствар цркве, и она нас се неби тичала, да

у трећем ставу истога члана конкордата, Краљевска влада није примила на себе обавезу, да исте одредбе прошири и на свештенике других вероисповести. Оваквој одредби мора се приговорити, јер Српска Православна Црква није о томе питана, нити је дала пристанак да се овакве одредбе протегну и примене на њено свештенство, у толико пре, што се овим римокатоличка црква ставља изнад осталих вероисповести, у том смислу, што се њене жеље намећу и Држави и осталим вероисповестима. И овде су намере прозрочне: осујетити свештенство других вероисповести да можда, путем политике не постане ривал, да не дође до истих права и тиме омета римокатоличку цркву у њеној мисији и акцији.

У чл. XIII став 4 конкордата, речено је: *Ако би владање неког црквеног службеника било такво, да би дошло претњом за јавни поредак, грађанске власти ће досиавити црквеној власти основне обавезе и тражити смењивање*. А шта ће после овога бити, хоће ли до смењивања доћи о томе се ништа не каже, што значи, сасвим логично, римокатолички свештеник у овој земљи може радити шта хоће, и као последица тога **може** доћи до његовог смењивања. Зар позитивни закони ове земље нису обавезни за све?

Чланом XVII конкордата предвиђени су извори одакле ће римокатоличка црква подмиривати своје материјалне потребе, али стилизација овога члана је таква, да се управо не види и незна шта треба разумети под римокатоличком црквом, да ли ову у Југославији или уопште целу римокатоличку цркву, и да ли ће се приходи које она убира од поданика Краљевине Југославије употребљавати за потребе ове у нашој Краљевини, или за потребе, у опште, римокатоличке цркве?

Падају у очи материјалне накнаде које је римокатоличка црква чл. XX, XXI и XXII конкордата обезбедила. Тако, чланом XX предвиђено је да држава врати добра, верске фундације, римокатоличкој цркви, које су постале још у XVIII веку, и које су некада припадале у имовину римокатоличке цркве, али је у ствари црква потпуно изгубила право на њих. Члан XXI говори о укидању јавних патроната и о накнади, коју би Држава имала дати за ослобођење од дужности патрона. Аномалија је да се тражи ова накнада, када сама римокатоличка црква тражи укидање

патронатских права. По чему, и зашто, да Држава мора да плати накнаду и да ово оптерећење падне и на остале $\frac{2}{3}$ грађана ове државе, који нису римокатоличке вере, и који самим тим нису дужни да приме терет, који иде искључиво у корист римокатоличке цркве?

Члан XXII конкордата даје римокатоличкој цркви изузетно право у погледу оштете за земљу, изгубљену услед аграрне реформе или експропријације. Укратко речено: имовинске повластице, које даје римокатоличкој цркви конкордат у чл. XX—XXII, значе велико оптерећење државне благајне, док такве повластице не постоје ни у једном другом конкордату, чак ни оним у чисто римокатоличким државама.

Чланом XXVII у односу према школи и просвети конкордат предвиђа; обавезу учитеља да поштују верске осећаје католика; да се школски програм мора тако удесити да не спречава ученике — католике у вршењу њихове верске дужности; школски уџбеници **несмеју** садржавати ништа, што би било противно верским начелима ученика католика, а као врхунац свега, предвиђа, да у школама где је само један ученик католичке вере више него православних, ту мора и учитељ бити искључиво католик. Ово пак значи, у свима оним покрајинама ове земље, где је у већини католички живаљ, ту учитељи православне вере немају приступа. Па зар су ово одредбе у духу јединства и равноправности, зар је ово у складу са чл. 16 Државног Устава, где се каже, и који захтева, да „*све школе морају развијати држављанску свесћ у духу верске ширељивосћи*“.

У вези са овим да напоменемо и обавезу Државе из чл. XXVIII пројекта, да поштује, одржава и респектује постојеће конфесионалне школе римокатоличке цркве, и њихов конфесионални карактер као и да допушта оснивање сличних школа без икаквог ограничења. Па не само то, већ се овим школама признаје равноправност са јавним школама.

Најзад, да напоменемо још и одредбе чл. XXXVII конкордата, у коме се између осталог каже: „*Сва остала иштанања која се односе на црквена лица и ствари као шакве, а која нису расправљена у претходним члановима, биће расправљена према канонском праву које је на снази*“. Према овоме, канонско право римокатоличке цркве, узима се као неприкосновено мерило, за сва остала питања, која би се појавила у односима између наше Државе и римо-

католичке цркве у њој. А то значи: римокатолички канонски кодекс добија обавезну важност према нашој Држави, важност која се не може изменити, јер поменуто право стоји потпуно ван компетенције наших Државних фактора.

Кратко речено: овај конкордат потпуно укида начело равноправности признатих вероисповести, које је загарантовано Државним Уставом и даје римокатоличкој цркви изузетан повлашћен положај у краљевини Југославији, преко кога она добија специјална овлашћења и привилегије, којих нема ни једна друга црква, а најмање црква Православна.

Изнесећи, ове, само појединачне чињенице из пројектованог конкордата, који се сада نگлази пред Народном скупштином на озаконење, сматрамо да нам оне довољно указују на неправду која се њиме чини нашој цркви, те препуштамо читаоцима да се њима позабаве, да о њима поразмисле. Нарочити коментари, налазимо, да нису потребни, сем напомене, да Православна, Српска, светосавска Црква ово није заслужила, и да ово није пут којим треба да јој се укаже признање.“

Хришћанин, политика и држава

Да ли следује и дали је нужно да се хришћанин бави политиком? И ако јесте, онда у каквом смислу? „Политика“ је пре свега избор извесне идеологије, успостављање, као што се каже, извесне „платформе“. Требало би сазнати, шта је то политика са црквене тачке гледишта? У том циљу треба пре свега повући разлику између политике и политиканства. Постоји чудна противуречност између оцене политике и односа према онима који се баве „политичким радом“. Платон је називао политику „царском уметношћу“ а веома ниско стављао политичаре. Сократ је просто говорио, да се „дајмон“ — (олицетворење откривења и озарења другог вишега света, света истине, добра и лепоте) не бави политиком. Данас у Америци и Француској многи познати људи склањају се од политичке делатности, сматрајући је занимањем „нижих људи“.

Та подвојеност у оценама везана је с чињеницом, да се политика често замењује политиканством, које је одвратна

форма њене дегенерацнје. Нажалост, политиканство је данас владајућа форма политичког живота.

Да би нам разлика између политике и политиканства била јаснија, треба да замислимо Господа Исуса Христа пред Понтијем Пилатом. Уз то је неопходно потсетити, да држава претставља високу духовну вредност по схватању дохришћанског света; она има за циљ да створи и сачува праведност.

Томе моменту, када Господ стоји пред Понтијем Пилатом, прићићемо с тачке гледишта дохришћанског човека који поседује развијено морално сазнање, човека благородног у пуном смислу те речи; такав човек, несумњиво признаје да је осуда Господа Исуса Христа на распеће — неправедна.

То сазнање неопходно ставља пред њега моралну задаћу, да се бори за оправдање Христа као светога, као живе личности, као неправедно обеђеног човека. Ко је пак у дохришћанском свету покушао да се бори за спасење Господа? Јеванђелска повест указује на таква два човека — св. апостола Петра и Понтија Пилата. Св. апостол Петар се бацно да заштити Спаситеља с мачем у руци, стављајући свој живот на коцку. Подвиг св. апостола Петра — то је покушај усамљеног човека да својим личним силама заштити невиног човека, кога убија држава. При свему узвишеном благородству овога покушаја, он је у исто време — класично сведочанство немоћи издвојеног и усамљеног човека. Други човек, који је такође покушао да спасе невиног, али путем закона и права, био је Пилат. Мало је ко обратио пажњу на то, да јеванђелска повест на извештан начин иде за тим да оправда Пилата, да умањи његову кривицу. И заједно с тим — највећу неправду, која је учињена на земљи, црквено сазнање је заувек везало са именом Понтија Пилата: „Распетог за нас при Понтијском Пилату“... читамо у Символу вере; и то није случајно.

Ко је за Понтија Пилата тај необични оптужени, што пред њим стоји? Праведник, невино окривљени. То Пилат сазнаје врло брзо. Видећи лаж тобожњих кривица Христових, разумевајући несавесност тужилаца — националиста, који су окривили Христа, да он назива себе „царем јудејским“ — Пилат им говори: „Ево човека!“ Његове речи „Ево човека!“ немају у себи ни најмање сентименталности

или апеловања на осећајност Јевреја. „Тај, кога ви хоћете неправедно убити, јесте човек и на њему нема никакве кривице. Закон, право није против њега, него за њега. Право је дужно да га узме у своју заштиту“ — ево смисла Пилатова одговора.

Тужиоци Господа Исуса Христа тако и разумевају Пилатов одговор. Остављајући терен права, они хоће да притесне Пилата, као човека, претећи му политичком оптужбом.

„Од тада гледаше Пилат да га пусти. Али Јевреји викаху говорећи: ако овога пустиш ниси пријатељ ћесару. Сваки који себе царем гради противи се ћесару“ (Јов., 19, 12). Срество је било изабрано тачно — пред претњом политичке оптужбе Пилат је постао малодушан: „узе воду те уми руке пред народом говорећи: ја нијесам крив у крви овога праведника: ви ћете видјети... Тада пусти им Вараву, а Исуса шибавши предаде да се разапне“. (Мат. 27, 24-25). У случају Пилата треба разликовати између његовог положаја, као претставника права, и његове слабости као човека и грађанина. Кад би на месту Пилата био римљанин из времена расцвета римске врлине, на пример Катон, он се, вероватно, не би уплашио од претњи и претпоставио би да пострада сам, него да допусти свесну неправду.

Остављајући на страну људску слабост Пилатову дужни смо признати да, произносећи своје велике речи „Ево човека!“ Пилат извршава изванредан подвиг — подвиг правне и државне заштите невиног човека. „Држава — изјављује он — не може убити невиног човека“.

Из двају покушаја да се спасе Господ Исус Христос, један је био учињен путем личног јединичног устајања против неправде, други — обраћањем принципима права и државе. Други се показао као основанији, стварнији, пред њим је злоба јеврејска требала отступити. Остајући на тој позицији, Пилат је био неповредив. Он је пао као жртва политиканства — „видјев да ништа не помаже него још већа буна бива“ (Мат. 27, 24) и „желећи угодити народу“.¹⁾ Марк. 15, 15), предаде Исуса на распеће.

Данас — већина политичара раде као Пилат: заборављајући право, све просуђују под углом корисности или некорисности: „политички некорисно“ и због тога — „достojан је смрти“.

¹⁾ У грчком тексту стоји реч „то охло“ што значи светиви — руља,

На примеру Пилата открива се, у чему је вредност политике с хришћанске тачке гледишта: држава је организована сила, која заштићава идеју права и праведности. Фактички — држава може и изневеравати ту идеју и често је изневерава, али у суштини — она је дужна њој служити. У том смислу треба заштићавати идеју власти, као идеју правне организације заштите од зла.

Постаје јасно, каквог рода политика је вредна и допуштена с хришћанске тачке гледишта. Хришћанин може признавати само ону политику, која служи држави, као организацији права, у толико у колико држава служи праву.

Хришћанин може и дужан је служити само правној држави. Држава, која се не уздиже у односу према сваком свом грађанину бар до пилатовог „Ево човека!“ није држава у хришћанском смислу речи: таква држава изобличава идеју државе.

Црква је, по самој својој суштини, метаполитична, — она је изнад политике, јер је црква виша форма заједнице, него држава. Црква не одриче државу, али — у односу према Цркви — држава је неки припремни ступањ, који ствара услове за вишу форму заједнице. Црква је — савез љубави. Али ако људи још не могу остварити љубав, онда, у крајњем случају, нека буде постављена граница мржње једнога према другом; то и остварује држава.

„Знате да кнезови народни заповједају народу, и поглавари управљају њим. Али међу вама да не буде тако; него који хоће да буде већи међу вама, да вам служи. И који хоће међу вама да буде први, да вам буде слуга“. (Мат. 20, 25—27). Црква остварује друкчију форму власти, него држава; она остварује власт љубави.

На висини заједнице љубави не постоји принуда. С гледишта тога идеала, држава треба бити призната као нижа форма заједнице, као изванредан ступањ ка остварењу идеала власти љубави. Задатак државе је да оствари право које ће осигурати могућност да уопште постоји.

Због тога, у политици, као животу државе и као делу служења држави, постоје вредности правне и вредности политичке. Између њих треба да је спроведена тачна граница. Када говоре — „служим вођи“, онда служе не правној него политичкој вредности, и тим самим изобличавају идеју политике, уносе у њу моменат политиканства.

Може се служити само идеји правде и праведности, а носити мач ради заштите „вође“ значи отступати од хришћанског односа према политици. Штитити „вођу“ може се само у том случају, кад он служи праву. Носиоцу власти може се служити само под тим сталним и незаменљивим условом, да власт не разапиње Христа.

Свака неправда, нанесена „најмањем брату“, као човеку, с великим словом, јесте неправда нанесена Христу, — ево што никада не може заборавити хришћанин.

Хришћанство признаје вредност правне државе. Форме остварења принципа правне државе могу бити врло различите — али правном може бити названа само она држава, која принципијелно штити сваку људску личност, и исповеда да не треба отстранити човека само зато, што он „не одговара“, овде, карактеру расе, тамо, својим „непролетерским пореклом“ и тако даље. Познати афоризам Кајафе — „боље да један човек умре, него да погине цео народ“ — јесте неприхватљив за хришћанство, за правну државу. У томе случају, поводом кога су биле изречене те страшне речи: на смрт је био осуђен Христос. Но допустимо — да то није био Христос. Допустимо да је то био последњи, најништавнији човек. Може ли се хришћанин сагласити са принципом, исказаним са стране Кајафе? Ни у ком случају: јер је човекова личност вредност сама по себи, коју не треба жртвовати у име других вредности.

Хришћанско сазнање је дужно да за све време утврђује принцип високе вредности баш човекове личности као личности.

Треба нагласити, да се само у светлости учења о Цркви може разумети вредност државе и права и установити тачна хијерархија вредности. Између вредности треба да постоји извештајан међуоднос и међуоднос духовно — тачан. Хлеб је несумњиво вредност, али далеко од тога да буде виша, јер „не живи човек о самом хлебу“.

Држава и право — то су вредности, али не последње не највише и човек — хришћанин је дужан да им служи, да се „занима“ с њима, увек имајући на уму њихово место у јерархији вредности.

Само правна држава ствара спољашње услове, који могу допринети делу цркве.

Остварити слободу речи, зборова и удружења могуће је само тамо, где постоји и истински се чува принцип „субјективног“ права, права човека бити „личношћу“, бити „субјектом“ — својим циљем, а не „објектом“ — само средством за друге циљеве, па макар како „високе“.

Да би се разумело, шта носи са собом „субјективно“ право, требало би поживети у условима, где се то право одриче или — ако се и признаје, сви га уништавају.

Они, који су живели у Совјетској Русији, држави која није правна у нашем смислу, знају вредност субјективног права, знају да је са ишчезавањем права ишчезла и одређена лепота и истина живота: ја не могу бити ја; ја сам, као личност, уклоњен. (Такав исти случај је данас и у Италији Немачкој, Аустрији и у свима осталим државама у којима владају т. зв. „ауторитативни“, дучеовско — фиреровски режими).

Важно је да се разуме и то, да у савременим условима витешки подвиг заштите слабих и угњетених може бити остварен не у облицима издвојених терористичких аката, већ у планској, сталној општој борби за остварење правне државе, за развијање и јачање хришћанског правног сазнања.

Трагизам онога што се сада дешава у Совјетској Русији одводи многе емигранте оваквом решењу — „бољшевиizam треба да буде уништен каквом билом ценом — сва средства су за то добра“ С.С.С.Р., најсавршенија светска организација зла и лажи, побуђује афекте негодовања и у налету афекта многи су готови да кажу — „за борбу с тим злом сви су начини допуштени“. Но баш то не може рећи хришћанин — иначе он престаје бити хришћанин; он унижава хришћанство до исте мере са оним, с којим хоће да се бори.

Једна је ствар — моја осећања, моји афекти, а друга — Христова истина.

Хришћанин се не може просто предавати својим афектима.

Каква норма владања може бити призната као исправна с гледишта црквености?

Одговор даје наведени подвиг апостола Петра. Може се ударити с мачем на насилника, слично апостолу Петру, и сваки би хтео да учини тај подвиг. Али ми не можемо

прећутати оно што је речено у јеванђељу томе истом св. апостоу Петру: „Стави мач у корице; сви који узимају мач од мача ће и погинути“.

Судећи према јеванђелском тексту, Спаситељ као да није нарочити осудио владање св. апостола. Апостолство одрицање од Христа изазвало је сузе покајања, али очигледно — св. апостол није оплакивао то, што је извукао мач и одрезао уво слузи.

Не осуђујући св. апостола, јеванђеље ипак говори, да пут ап. Петра не постиже циљ. То није пут истинског преображаја социалне целине, пут истинске хришћанске борбе са неправдом живота. Убити два, три, ик-ну количину људи — не значи остварити хришћански преображај социалне целине. Због тога мач индивидуални треба ставити у корице, али зато је нужно да буде нарочито наоштрен „мач“ правне државе и правног сазнања. Овај последњи не може бити стављен у корице.

При решавању питања о односу према политици треба полазити од идеје која највише уједињује, — а таква идеја и јесте идеал правне државе.

Треба осетити и разумети, да је основни узрок неуспешности борбе са злом у томе, што код нас нема пророчког патоса негодујуће љубави, нема патоса непримања зла, у какав било облик да се оно обуче. — Код пророка је постајао тај религиозни патос непримања неправедне власти, патос, патос непомирљиве духовне борбе са неправдом управљача и држава. И царства су падала по речи вере њихове.

Ево шта је нужно да имамо у души у односу према злу. Не треба заборављати, да Савли могу постати Павлима. Не стварајући детаљне схеме, ми смо дужни јасно сазнати да наше решење питања о односу хришћанства и политике тражи од нас борбу за правну државу.

Снага, војна моћ, „национална величина“, материјално богатство државе не могу и не треба да нас саблажњавају и омамљују. Основно је за нас то: како држава остварује истину и праведност и хоће ли она њих остварити, хоће ли она бити „праведна земља“.

Ко заштићава у политици друге вредности, ко служи власти као власти, ко служи држави као отеловљењу силе,

моћи, националне величине, изван односа власти и државе према принципима права и Христовој истини, тај служи власти која остварује похоту власти, служи држави која распиње Христа.

Б. П. ВИШЕСЛАВЏЕВ

Молитва понајаног бољшевица

О преблаги Христе, Владико свемира
 Ја на душу пљувах, а родих се због ње;
 Угаси ми у њој те паклене огње,
 Сачувај ме, Христе, греховног немира.

Пред лик Мајке Твоје ја падам у страну,
 Јер ми душа тоне у кал грозне смрти;
 Још се у Те надам, клечећи у праху —
 Да ће грехе моје сила твоја стрти.

Што ми пре душа и срце нису се
 Поуздали у Те и у Твоју љубав?
 Загрли ме грешног, иако сам губав,
 Погледај ме само, Свеснлни Исусе!

Душа моја беше фонд за грехе срамне, —
 Сад жедан живота, Господа и људи —
 Повраћам се стидно из пустиње тамне,
 Јер кајање, Христе, у мени се буди.

Барич.

РИСТА ЈАРАМАЗ,
 свешт.

Искрице.....

Многи се недостаци у физичкој природи надокнађују на другој страни: слепи, на пример, редовно имају изванредан слух и јако утанчана остала чула; људи с једном руком обављају несобично спретно послове, за које је некима мало и две и т. д. Такав је чест случај и у моралној природи човековој: недостатци на једној сјајно се допуњују на

другој страни. У највећих грешника, особито код оних који су опхрвани најгрознијим страстима, наћићете често много више доброте, милостивости и блакости, него код највећих моралних чистунаца. То ће вас зачудити, али — то је нешто природно.

* * *

Оно чега људи у себи немају, често несвесно надокнађују речима. Отуда ћете чути и читати да људи који могу страшно мрзети, говоре и пишу невероватно лепо о љубави, свађалице о свејединству, грешници о врлини, материјалисти о мистици и духовности, кукавице о херојству, блуднице о поштењу.

То је некаква унутрашња потреба и жеђ за хармонијом, за нормом.

* * *

Самозадовољство је нека врста болесног блаженства. Да ли је морално ђутати и повлађивати самозадовољном човеку, кад се хвали? — Јер, тешко је разрушити његову самообману. Изазива се само мржња и гнев....

Ето, човек говори, хвали се и мило му је да га неко слуша несметано, с дивљењем. Он се одушевљава, пада у занос, његово лице добија блажени израз. Није он макар ко, он значи нешто! И ето, нашао је човека који га слуша с пажњом и диви му се. И не слуги јадни хвалисавац, да тај пажљиви и задивљени слушалац у ствари само дели милостињу. И човек говори, говори и — задовољан је. Реците, зар није грех ускратити му ту мрвицу задовољства и радости?

Подвиг је то ипак, седети мирно и слушати да вас човек у очи лаже и ређа пред вама своје замишљене успехе, познанства, везе.... Треба имати много самилости према њему и поднети то, Јер.... ти су несвесни лажљивци ипак један невероватно јадан свет. Ко зна колико су душевног бола видели, док свест о потиснутости није избила у том несрећном облику — самозадовољству, хвалисању и измишљеним причама о себи. Можда се они после, насамо, помало и стиде и осећају у себи нелагодно иза једног таквог испражњења хвала, а можда се блажено самозадовољство тиме само појачава? Или прво бива само у почетку, а после настаје ово друго?

* * *

Кажу да је неки пустињак препоручио своме ученику: „Не бој се греха, бој се молитава и постова“. Доиста грех је за самоуверене спасоносан, јер их једино он може смирити да не „мисле о себи више него што треба мислити.“ Сагледавши се кроз грех, самоуверени увиђа да је уствари — нико и ништа. И тако, грех често смирава и улази у економију спасења.

* * *

Много штошта постане садржином човекова духа и буде усвојено разлозима или симпатијом, али све то ипак, ко зна којим путем и ко зна на какав начин, ишчезава, потискује се — да се у другој некој прилици, често кад се сасвим не очекује, опет појави, можда снажније и изразитије. Има много ствари знаних и незнаних које таласају душу и од ње се не може тражити да је у свима моментима подједнако настројена. Зато моментална осуства вере нису тако страшна, како се чини. Ако она и наступе, није изгубљена нада да ће проћи. Ко зна којим поводом, — блеснуће наново вера у души неверног и осветлиће многа тамна и мучна питања.

Под извесним новим утисцима разлози часом избледе у свести и оно што је јуче било тврдо убеђење, данас није да можда још сутра опет постане. Кад је онако несигурна вера била у оних који су Логоса чули, видели и рукама опипали, шта је страшно, ако тако стоји ствар са онима који су Га само ссетили или разлозима примили?

Под утиском Спаситељеве смрти и Његова понижења скрхала се Петрова и Томина вера, да се касније поново појави у свој слави.

* * *

Обично се мисли, и говори, и пише да је самоосећање хришћанина уствари — мир савести. На основу ових места Св. Писма, која говоре о миру, о царству Божијем у нама, о животу вечном који поседују верни, о доброј савести, претпоставља се да су хришћани уствари духоносци, пуни благодати, мира, љубави, радости, благости, трпљења, кротости и неког чудног унутрашњег спокојства и задовољства. Треба само веровати и ето пута да пронађе човек у

себи благо закопано, ради кога ће оставити и продати све само „да купи поље оно“ (Мат. 13, 44). Пред вратима срца стоји Господ Христос и куца. Треба само отворити и Он ће с Оцем ући и настаниће се у нама (Апок. 3, 20; Јн. 14, 23). За оне који су сиромашни духом написано је да су већ блажени (Мт. 5, 3). За оне који верују у Сина речено је да имају живот вечни у себи...

И доиста радошћу су трептале душе у апостолско доба, кротошћу и незлобивошћу дисали су мученици хришћански и чистотом блистали први монаси.

Све то на први поглед изгледа природно и лако.

Али... на другој страни стоји оно неумитно: „Царство се небесно на силу узима“ (Мт. 11, 12). И у том усиљавању и напрезању прође читав век. „Теже је [Богу служити него челик грести“, записано је у једној беседи о покајању. Светитељи су се често целог живота борили са собом и са злом у себи. Вечито су падали час у самозадовољство, које је предверје гордости, час у очајање због немоћи. Њихове су исповести језовите. Треба прочитати само неколико „духовних“ књига и осетити сву страхоту и тешкоћу служења Богу. Страдања, искушења, падања, клонућа, очајања, унијеније, славољубље, гордост, сластољубље, гађење на самог себе, туга, гнев, расејаност на молитви, падање духом, губљење вере, хула, осуство љубави, зле и блудне мисли, завист — тиме су испуњене те књиге, написане од оних који су се највише трудили и о онима који су се највише трудили. Треба само разгледати покајне каноне и добру већину црквених песама и осетити, колико је блаженство било далеко од оних који су их писали. То што је написано није намештено нити неискрено. Све то иде из суше, све су то искрене исповести. И што је најстрашније, што човек улаже више напора, тим већма осећа своју грешност. За светитеље би се најмање могло рећи да имају мирну савест. Напротив, што је човек ближи Божанској светлости, тим јасније сагледа таму у себи. Светитељи су се до краја живота најискреније исповедали да су грешнији од свих. Обични смртници свакодневно говоре рђаво о другима а лепо о себи. То је доиста знак мирне савести, али не и чисте савести. Јер, уколико је савест мирнија, утолико је нечистија и насупротив: уколико је савест чистија утолико је немирнија. Чистоћа савести (презилно суђење о себи) и мирноћа

савести (неосуђивање себе) никада не иду руку под руку. А где нема мирне савести нема ни блаженства ни толико, по разним рецептима, тражене среће.

За фарисеја у јеванђелској причи могли би смо мирне душе судити да је био блажен. У њему мир. Он је задовољан и хвали Бога што није као други људи. Цариник је нимало блажена прилика. Бије се у груди и моли: „Боже, милостив буди мени грешном!“ Зар фарисеј није блажен! Та он је испунио све! То је блажена, мирна и задовољна душа Али... тог је нашег срећног човека Христос осудио, и те како осудио! А пропалицу и грешника — оправдао. Значи да код Христа постоји извесна рачуница сасвим различита од наше. Привидно срећни је уствари — осуђеник. А привидни несрећник — прави срећник. Чудну је неку самилост имао Исус према онима који су се осећали грешнима. Грешнику Закхеју улази у кућу, жену ухваћену у прељуби отпушта без осуде, с цариницима и грешницима једе, жени блудници — на саблазан околине — дозвољава да га помаже миром и прориче, да ће се о њој проповедати широм целог света, са Самарјанком која је сваки час мењала мужеве расправља најдубље истине, разапетом с Њим разбојнику за неколико покајничких речи обећава рај, по васкрсењу се прво јавља покајаној грешници Магдалини, исповеда да је већа радост на небу за једног грешника који се каје неголи за деведесет и девет праведника којима не треба покајања.

Зато светитељско стално осећање грешности и непрестано кајање није ништа ново и не представља отступање од Христа.

* * *

До сажаљења се још може и доћи — сарадост је висина на коју су ретки појединци могу попети. Људи несвично желе да су изнад других и да се пошто пото покажу добрима. А самилост и сажаљење људи сматрају особитом врлином. Ако се нашем непријатељу догоди каква несрећа, ми ћемо се још и сажалити над њим. Али ретко ћемо се зарадовати, ако му се што добро догоди. Зато се степен племенитости човека мора пре свега ценити према његовој моћи да учествује у туђој радости. Иначе, ... „и та одише чините? Не чине ли тако и незнабошци?“

У нама постоји болесна жеља да неко страда само да бисмо га жалили. С колико неприкривене радозналости

узимају људи у руке новине, кад пишу о каквој несрећи и и како их бесно бацају кад нема ничег таквог. Жене толико пута зажале што нема ничег „па да сите исплачу“ и хвале се, и ако им се таква прилика укаже.

Типичан пример болесне жеље за сажаљењем представља у литератури случај Кнеза Мишкина и генералице Јепанчине у роману Достојевског „Идиот“. Кнез Мишкин је имао епилептични напад. Генералица се спремила да га обиђе, уживајући унапред, како ће се показати великодушном и милостивом. И — њу је управо спопао бес, кад је кнеза нашла веселог и скоро здравог. Очекивало би се да се због његовог доброг изгледа обрадује, а, ето, догодило се нешто сасвим супротно — госпа се наљутила и, — што је најсмешније, — просто увредила. Њена жеља да некога сажаљева није задовољена. А већ и да не спомињемо то, што није било прилике да се у очима многобројне свите покаже великодушном.

Болесна је и та појава да већина воли мирну, болесну децу, скромне, ћутљиве, покорне и сиромашне људе и оне који су се много намучили и напатили. Јер, све то долази из жеље бити над неким и жалити га, да би могао рећи: О, како сам добар!

Београд

Јеромонах ХРИЗОСТОМ ВОЈИНОВИЋ

Из дела Св. Јована Златоустог

1.

Зар није жалосно, кад сами седимо за трпезом, у смеху и пресићености, а међу тим, слушајући како други плачу, идући по улици, не само да не обраћамо пажњу на њихов плач, него се још за њих срдимо називајући их обманљивачима?.. Што ти говориш да си човек? Зар ће неко за један хлеб почети обманљивати?.. Да, рећићеш. У таквом случају тим пре треба се сажалити над њим; тим је пре потребно избавити га од нужде. Ако пак, то, нећеш да даш — по крајњој, мери не вређај; ако нећеш да спасеш од потопа — по крајњој мери не бацај у пропаст.

2.

И у овом случају, ако би ти давао од свога, немој да буде сувише скупо, јер оно дајеш што припада Господу, — Зашто пак тврдиш? Хоћете ли да вам кажем узрок такве нечовечности? Ти си стекао имање грамзивошћу и зато си тврд кад дајеш милостињу. Како ће, у самој ствари, онај који је навикао на сиромаштво, расположити себе и обратно? Како ће давати другоме онај, који узима туђе? И пас над се навикне на месо, не може чувати стадо, због чега пастири и убијају псе такве врсте. Да се то исто и снама не би десило, уздржаваћемо се од такве хране; јер оне бивају узроком гладне смрти, који се хране телом, „Али дајите, вели Господ, милостињу од онога што је унутра, и гле, све ће вам бити чисто.“ (Лук. XI, 4 1.) Али ја разумем милостињу не од неправде. Зато што већ није милостиња већ ужас и нечовечност. У самој ствари, каква је корист свући с једнога и обући другога? Милостиња треба да произлази из састрадања, а ово је — нечовечност. И макар да смо дали све, што смо од других узели, — за нас неће бити никакве користи.

3.

Пре свега, удаљи се од отмице, па потом даји милостињу. Уздржи руке од зеленашлука и тада их рашири на милостињу. Ако истим рукама будемо једне свлачили, а друге облачили, онда ће милостиња бити псеод к преступу. Боље је не указивати милосрђе, него ли показивати такво милосрђе.

4.

Људи, видевши светле палате, мноштво поља, масу слуга, сребрна посуђа, велику гомилу одела, — на сваки се начин труде да имају још више, тако да најбогатији бивају узроком овога зла за мање богаташе, а ови још за мање. Међу тим, кад богаташи не би сабирали богатства и нерасточавали их, то неби били учитељима среброљубља за мање и богате и сиромашне. А пристрасност према богатству, горе је од сваке тираније: рађа бриге, завист, коварство, ненавист, наговоре на зло, е безбројне препреке према врлини — распуштеност, грамзивост, пијанство. Такав се

човек решава на много што шта, што је противно и Богу и људима, из опасности, да га не би ко истрагао испод те власти. Горка, ропска, ђаволска власт! Особито је штетно овде оно, што, налазећи се толико у страшном стању, ми љубимо своје окове и, обитавајући у вези, која је испуњена тамом, не желимо да изађемо на светлост, већ се привезујемо к злу и наслађавамо болешћу. Зато се не можемо ни ослободити, и налазимо се у горем стању, него ли они, који раде у рудницима, зато што се подвргавамо тешкоћама и несрећама, но не користимо се плодовима. Горе је пак од свега оно, што, ако би ко и хтео да нас избави од таквог стања, ми не само недозвољавамо, него се још гњевимо и негодујемо, и тако се јављмо гори од будала и бездушник и чак несрећнији од свију, — зато што нећемо да се растанемо са својом бездушношћу. Зар си се зато родио као човек, да би само прерађивао руднике и сабирао злато? Зато те Господ није створио по подобју своме, него да би испуњавао Његову Вољу.

Александровац (Пож.)

Превео

ГОЈКО С. СРЕТЕНОВИЋ
свештеник

Катихеза из веронауке за IV разред основне школе

израђена по Хербарт — Цилеровој методи
Методска јединица „Ћирило и Методије.“

I Приправа за циљ

Катихета: Које сте ви вере децо?

Деца: Ми смо православне вере.

Катихета: А да ли су наши претци Словени у почетку били православне вере?

Деца: Нису. Они су били у почетку многобошци.

Катихета: Шта значи децо бити многобожац?

Деца: Бити многобожац значи: веровати у много богова.

Катихета: А да ли су Словени као наши претци веровали у много богова?

Деца: Јесу.

Катихета: У шта су још они веровали?

Деца: Они су још веровали да постоје добри и зли богови.

Катихета: А како се децо, звао њихов врховни Бог?

Деца: Њихов врховни Бог звао се Перун.

Катихета: У шта су они још веровали?

Деца: Они су још веровали у сунце, месец, звезде, ватру и т. д.

Катихета: Ето видите децо, како су наши претци веровали и са каквом вером су пошли из старе постојбине (Галиције) и дошли у крајеве у којима ми ево сада живимо. Овде су дуго и даље живели у многобожачкој вери, све док се нису појавила два велика човека о којима ћемо овога часа учити.

Циљ

Катихета; Сада ћемо децо учити: о словенским апостолима Ђирилу и Методију.

Катихета: Шта ћемо данас учити?

Ученик: Ми ћемо сада учити о словенским апостолима Ђирилу и Методију.

Катихета: Сада ћу ја вама о њима испричати, само добро слушајте.

II Давање нове грађе (Синџеза)

Катихета: Ђирило и Методије су браћа, пореклом Грци. Обојица су рођени у Солуну, где су прво изучили основну школу. После су отишли у Цариград и тамо изучили велике школе. Били су добри ђаци и постали врло учени, нарочито Ђирило, који је због своје учевности добио назив филозоф. Као учене људе њих доцније пошаљу у Јужну Русију, где су успешно ширили хришћанство и многе многобошце покрестили.

Ускоро после повратка из Јужне Русије, у Цариград дођу посланици из словенске земље Моравске. Они замоле грчкога цара да им пошаље учене људе, који ће свеморавске становнике да покрсте. Цар тада одреди баш Ђирила и Методија, јер су они још из детињства знали словенски језик. Али њиховом раду међу моравским Словенима стајала је на путу једна велика препрека; прво Словени нису

имали азбуку, а друго пре поласка у Моравску требало је превести Свето писмо и важније црквене књиге на Словенски језик. Зато пре него што су браћа кренула на пут, Ђирило састави прву азбуку словенску и са братом Методијем преведе најпотребније црквене књиге са грчког на словенски језик. Тек после тога они оду у Моравску, где су били веома лепо дочекани и примљени.

Катихета: О чему сам вам децо сада причао?

Ученик: Ви сте нам причали о словенским апостолима Ђирилу и Методију.

Катихета: Шта су били Ђирило и Методије?

Ученик: Они су били браћа, пореклом Грци.

Катихета: Где су рођени Ђирило и Методије?

Ученик: Они су рођени у Солуну.

Катихета: А где су учили основну школу?

Ученик: Они су учили основну школу у Солуну

Катихета: Добро. Куда су после отишли из Солуна?

Ученик: Из Солуна Ђирило и Методије су отишли у

Цариград.

Катихета: Шта су радили у Цариграду?

Ученик: Они су тамо учили велике школе.

Катихета: Где су они по свршетку школе отишли?

Ученик: По свршетку школе они су отишли у Јужну Русију.

Катихета: Шта су тамо радили?

Ученик: Они су тамо ширили хришћанство и много многобошце покрестили.

Катихета: Да ли су се они вратили из Јужне Русије?

Ученик: Јесу.

Катихета: А где су се вратили?

Ученик: У Цариград,

Катихета: Који су дошли у Цариград после њиховог повратка из Русује?

Ученик: У Цариград су дошли посланици из словенске земље Моравске.

Катихета: Зашто су дошли посланици?

Ученик: Оно су дошли да замоле цара да им пошаље учене људе.

Катихета: Шта су им требали учени људи?

Ученик: Да покрсте све становнике моравске.

Катихета: Кога је цар одредио да иде с њима у Моравску?

Ученик: Цар је одредио браћу Ђирила и Методија

Катихета: Зашто је баш њих одредио?

Ученик: Зато што су знали словенски језик.

Катихета: Да ли су имали какву препреку за пут?

Ученик: Они су имали препреку за пут што словени нису имали азбуку.

Катихета: Ко је саставио прву словенску азбуку?

Ученик: Прву словенску азбуку је саставио Ђирило.

Катихета: А ко је превео свете књиге?

Ученик: Свете књиге су превели заједно и Ђирило и Методије.

Катихета: После превода светих књига где су отишли Ђирило и Методије?

Ученик: Одмах после превода светих књига они су отишли у Моравску.

Катихета: Како су у Моравску дочекани Ђирило и Методије?

Ученик: Они су тамо веома лепо дочекани и примљени.

Катихета: СЛУШАЈТЕ ДАЉЕ ДЕЦО.

Одмах по одласку међу моравске Словене, Ђирило и Методије почели су да проповедају Христову науку на словенском језику. Кад су Моравци чули науку Христову и службу Божју на свом језику почели су листом да се покрштавају. Ово је било криво немачким свештеницима, који су пре Ђирила и Методија били почели да покрштавају Моравце, али са slabим успехом. Јер Моравци нису разумели немачки језик, а још мање латински, на коме је служба вршена. Зато немачки свештеници оптуже папи Ђирила и Методија, како неправилно проповедају науку Христову, уз то још и на простом народном језику. На папин позив браћа оду у Рим, али се тамо оправдају и докажу да је њихов рад добар. Папа их благослови да могу и даље проповедати, па Методија постави чак и за епископа моравског. У Риму се Ђирило разболи и умре. Епископ Методије сам се врати у Моравску, где је и даље са великим успехом радио све до своје смрти (885 г.).

Катихета: Сад да понозимо и овај одељак децо,

Катихета: Шта су радили Ђирило и Методије кад су дошли у Моравску?

Ученик: Проповедали су Христову науку на словенском језику.

Катихета: Да ли су моравци примали Христову науку?

Ученик: Они су је врло радо примали и покрштавали се.

Катихета: Зашто су примали науку и покрштавали се нагло?

Ученик: Зато што су је разумели.

Катихета: Којима се није свиђао рад Ђирила и Методија?

Ученик: Немачким свештеницима.

Катихета: Зашто?

Ученик: Зато што су они први почели да покрштавају Моравце.

Катихета: Шта су немачки свештеници предузели против Ђирила и Методија?

Ученик: Они су их оптужили папи у Риму, да неправилно проповедају Христову Науку.

Катихета: Шта је папа урадио против Ђирила и Методија?

Ученик: Позвао их у Рим.

Катихета: Зашто?

Ученик: Да се оправдају и докажу да је њихов рад добар.

Катихета: Дали су се оправдали?

Ученик: Они су се оправдали и папа их благослови и постави Методија за епископа целе Моравске.

Катихета: Шта је после било са Ђирилом?

Ученик: Ђирило се разболи и умре.

Катихета: Где је умро?

Ученик: У Риму.

Катихета: Шта је после радио Методије?

Ученик: Методије се вратио у Моравску где је радио до своје смрти (885).

III. Упоредивање (Асоцијација)

Катихета: Да ли се сећате децо, да смо учили још о којим апостолима?

Ученик: Ми смо још учили о апостолима Петру и Павлу.

Катихета: Како се називају апостоли Петар и Павле?

Ученик: Они се називају Христовим апостолима.

Катихета: А како се зову апостоли Ђирило и Методије?

Ученик: Ђирило и Методије се зову словенски апостоли.

Катихета: Зашто су Петар и Павле Христови апостоли?

Ученик: Зато што су ишли са Христом, и били сведоци свега онога што је Он беседио.

Катихета: А зашто су Ђирило и Методије словенски апостоли?

Ученик: Зато што су проповедали Христову науку међу моравске Словене и то на словенском језику.

Катихета: Да ли су децо, били учени и школовани Христови апостоли Петар и Павле?

Ученик: Христови апостоли Петар и Павле, нису били учени нити школовани, већ прости рибари, дрводеље и др.

Катихета: А да ли су били учени словенски апостоли Ђирило и Методије?

Ученик: Словенски апостоли Ђирило и Методије су били учени.

Катихета: Шта су писали Христови апостоли Петар и Павле?

Ученик: Петар и Павле су писали посланице.

Катихета: Добро. Тако је.

Катихета: А шта су саставили словенски апостоли Ђирило и Методије?

Ученик: Ђирило је саставио прву азбуку ћирилицу, а заједно су превели најпотребније црквене књиге.

Катихета: Да ли су децо, мучени и гоњени апостоли Петар и Павле?

Ученик: Јесу.

Катихета: А јесу ли гоњени апостоли Ђирило и Методије?

Ученик: Јесу и они.

Катихета: Ко је прогонио апостоле Петра и Павла?

Ученик: Њих су гонили и мучили многобожачки цареви.

Катихета: А Ђирила и Методија?

Ученик: Њих су прогонили немачки свештеници.

Катихета: Ето видите децо, како се живот и рад Христових апостола Петра и Павла у многоме слаже са животом и радом словенских апостола Ђирила и Методија.

IV. Скуиљање (Систем).

Катихета: Ко је децо, покрстио Словене?

Ученик: Словене су покрстили апостоли Ђирило и Методије.

Катихета: А ко је пре њих покушао да их покрсти?

Ученик: Покушали су немачки свештеници.

Катихета: А коме припада заслуга за покрштавање Словена?

Ученик: За покрштење Словена заслуга припада Ђирилу и Методију.

Катихета: Како су они због овог њиховог рада прозвани?

Ученик: Због овог њиховог рада, они су прозвани: Словенски Апостоли.

Катихета: Ето, видите децо, из ових речи добијамо једно правило и то:

Зато што су покрстили Словене Ђирило и Методије су названи:

Словенски Апостоли.

Катихета: Понови ми правило Јоване?

Ученик: Зато што су покрстили Словене Ђирило и Методије су названи:

Словенски Апостоли.

V. Примена (Метода.)

Катихета: Сада сте чули о животу и раду словенских апостола Ђирила и Методија. Чули сте колико су они муке претрпели, али своју веру нису напустили нити попустили у свом раду, већ су храбро ширили и исповедали своју хришћанску веру. Својим апостолским радом, они су стекли велике заслуге за хришћанску Цркву и словенску књигу. Због оваквог њиховог рада Црква их је прогласила за светеље и слави их сваке године 11. маја.

Из њиховог живота можемо се поучити децо, да и ми будемо стални у својој вери, па чак и живот свој да изгубимо, али своју веру да чувамо, бранимо и ширимо, па ћемо стећи царство Божје где ћемо вечно живети.

17/4 октомбра 1936 год.

Петровац (на Млави)

Јереј СЛАВОЉУБ Н. БИСИЋ

парох I петровачке парох

Одломци из дневника

миљковачног монаха

(Посвећено блаженој успомени схиархимандрита О. Амвросија)

Живот и победу ту прибавила му је не природа, сама смртна и преиспуњена безбројних прохтева већ разум привукавши к себи благодат Божју. Заволевши пламеном љубављу божанствену красоту, радо се решио да се жртвује сав и све да нретрпи за љубљеног Исуса. Он је мушки пренео нападенија страсти, отупивши и скрушивши стреле ђавоље и, говорећи речима Апостола: умртно је своје тело, угасио пламен крви и наредио умукнути валовима похоте Пстом и безпрестаним бодрствовањем успавао је страсти и укротио крепост њихову, потчиноио је тело својој души и прекинуо природну борбу међу њима. Успоставивши таквим начином мир међу душом и телом, он је одагнао од себе сву множину сатанску, који не знајући скривене унутрашње душевне помисли и не имајући помоћи са стране плоти, нису могли водити успешан рат, јер је као стреле противу нас самих ђаво употребљавао наше членове тела. Потом је и јасно како нас је још он учио ако су очи непокварене, слух не очаран, осећај не усађен неким пријатним додиром и разум не прима нечисте помисли, да су узалудне све злохитрости злоковарног врага. Као што град подигнут на висини, ограђен дубоким рововима, не може узети ни један непријатељ, ако нико из оних који се налазе у тврђави не изда и не отвори неки пролаз, тако и демони нападајући с поља, не могу завладати душом, која је ограђена благодаћу Божјом, ако једино нека нечиста помисао не отвори неки пролаз наших спољашњих осећања и кроз њега не пусти непријатеља унутра.

Блажени отац Амвросије закључавао је свагда своја чувства, као неким ризичним вратима а кључеве од девет брава дубравачких поверавао је уму, тако да, кад није наређивао умом, није му се отварао ни језик, ни уста, па чак ни зенице се нису смгле појавити иза очних капака, ако им то није био дозволио. Исто тако обучио је и укус да га не храни страстима и пријатним, укусним јелима, као

стварима које су способне и у великој могућности да разнеже и раслабе тело. Таквим начином он је удаљио од чрева пресишение и научио га примати то, што доприноси не удовољство, већ корист, па и такву храну није примао више, већ колико је било стварно нужно да не умре од глади. На такав је он начин разрушио и власт санљивости. Ослободивши очне капке од његове власти и ропства уместо тога што би му се покоравао, научио се владати над њим и користити се сном не тада, кад он сам напада, већ кад га је он сам захтевао због поткрепљења јестественних потреба, потрудивши се таквим начином на љогради врата и зидова и воспоставивши сагласност међу унутрашњим помислима, он се слободно могао смерати ђаволу који је безуспешно нападао с поља, не могући ући унутра јер богољупца је сграђивала Божја благодат а поред тога у њега није било тако прљавих мисли које би пустиле врага унутра. А беси имајући природу невидљиву, не могу овладати телом видимим и свезаним јестественним потребама; зато што је он дсбро држао узде у својим рукама управљајући коње да иду у поретку, ударајући према потреби по струнама осећања, учинивши да она издају хармоничне звуке, — управљајући уједно стремљењима греховних таласа и вољи сулудих ветрова. И тај човек, који је свршио земни свој усред безбројних тешкоћа и препона, укротио тело постом и лишењем многих насушних потреба, није знао за задовољство смеха јер је проводио свој живот у постојаном плачном расположењу. По његовом мишљењу без постојаног плача „о гресјех“, нема ни спасења за душу.

Најгоре је морао проћи баш он као наш вођ не само кроз мучне унутрашње борбе, битке паклених жеља, мисли и тежњи нашега тела с разумом, већ и кроз многа искушења, лукавства и замке, које су му постављали, не само невидљиви, већ међу многима чак и најближи његови следбеници и сарадници. Морао је претрпети многе ударе бевсовске и кроз то постати бељи од снега. Он се крстио скоро оињеним мукама и сузама духовним да би кроз то омекшао нашу сакорелу душу. Небо је ваљда хтело да из њега створи најбољи хлеб за духовну трпезу нашег изгладнелог монаштва.

* * *

Нарочито сам се осећао пријатно, кад је Баћка излазио гомили богомољаца из простог српског народа, који се стекао из разних крајева, да види духовника и прими од њега благослов. Он се разговарао с њима; саветовао, учио их, тешио и отпуштао задовољне домовима. У задње време бивао је, услед грудне болести и кашља толико немоћан, да је једва могао изаћи из собе. Богомољци су много пута чекали испред његове ћелије и никад не би без његовог благослова отишли кући. Он би се морао дизати и онако болестан изаћи међу њих. Њима је било довољно и да га само виде па да буду утешени. У случајевима да их није било много, а особито не женских лица, — примао их у својој ћелији. За мене није постојало никакво питање, зашто га љубе; зашто се до земље клањају пред њим, и што, по неки пут, плачу од узбуђења кад приме од њега реч утехе. Разумео сам да за смерну душу српског сељака — богомољца, исплаћену тешким приликама садашњице, а главно свакидашњом неправдом и непрестаним грехом, како својим личним тако и своје чељади, нема веће утехе, него доћи овом праведнику те пасти пред њега излити своје „гсре“ и своју недостојност.

* * *

„Поучите нас, ми смо грешни и неписмени сељаци а а ви читате књиге Божје — јеванђеља“ — говорили су они судећи и осећајући да Баћка није само обичан калуђер, већ — светац, чувар божјих истина или у најмању руку праведник у њиховим очима. У то време ни ја нисам сумњао скупа с тим сељацима.

* * *

Видевши, једног од својих послушника, нерасположена стао је на све лепе и убедљиве начине да га теши. У међувремену прилазили су му и други калуђери; један за благослов да звони, да се повади неко поврће из баште, трећи да му се поправе ципеле и т.д. које је он благо са смешком, по свршеном послу одмах удаљавао да га не би ометали у разговору са братом чија је душа била у опасности смућена у сумњи за спасењем. Да га и даље неби узнемиравали, Баћка предложи послушнику да уђу у пекару (били

су на дворишту испред ње) где му је продужио причати о тежини иночког крста т.ј. унутрашњој борби, сам са својом поквареном вољом, изопаченим осећањем и о покајању. Говорио му о борби која је скопчана са самоодрицањем и патњама многих видова. „Помнис Давида, разбојника; не нада отчајаватсја, спомни Марију Египатску како на концу небеса удивишасја житију јеја“... У том одједном, отварају се врата и улази други послушник, сав каљав и узбуђено поче објашњавати игуману не обраћајући пажњу на његов разговор са првим послушником:

— „Баћка, а Баћка, ходи брзо... упало оно жуто Данкино теле у Мораву па услед високе и стрме обале, обрасле врбом, не може да изађе па треба да се спасава,...“

— „Да што то! овде је, показујући на првог послушника, много важније за спасавање, — додао је он и покретом руке дао му као знак да сами тамо гледају и да се удаљи а сам је наставио да спасава душу упавшег послушника.

Са коликом вољом, трпљењем и снисхођем се односио према млађима и како није трпео тужакања, оговарања или жалбе објашњава случај у коме он уразумљује једног забушанта и једног верског послушника.

„Премештао сам једно јутро у дну дворишта дрва — прича један послушник — са послушником Владом који ускоро напусти посао и оде у ћелију и ако нам је Баћка благословио сва дрва да пренесемо на једно друго место. Како брат Влада није одмах дошао, у мени се јавила мисао да је он лењивац и готован, да тог треба истерати из манастира и у том смеру оставим и дом посао, одем старешини и плуснем речи негодовања на Владу, очекујући као сатисфакцију — сместа најурити брата Владу из манастира. Али старешина на место да учини мојој пристрасности по вољи или бар да га, у крајњем случају оштро казни за самовољно удаљавање од послушанија, — он са благом збињом додаде мени као тужиопу: а ти покажи њему образ смирења и труда како треба радити, допуни он моју тужбу. Више никад нисам ишао да се на кога било жалим“.

Завладала једне године страшна смињска заразна болест, те поцрка манастирских свиња, како су проценили, до четрдесет хиљада динара, што је за Миљково претстављало

једини извор за подмирење дажбина. Кад су му за ово јавили није чак ни боју лица, кажу, променуо; ни слово прекора, ни реч негодовања или роптања на удес Судбине. Ни један покрет да изда његово унутрашње осећање. Додао је само три речи: „што ж' — воља Божја“... Али и у те три речи било је изражено све помирење са судбином и сва молба душе изречена славом.

* * *

Пре мог доласка у Миљково, причају, остао манастир без вина и није могао да врши — свакодневно као и обично — литургију. Баћка није пао духом. У међувремену неки Шумадинац донесе буренце вина на поклон манастиру са речима:

— „Снила ми жена да јој на сну долазио неки калуђер из Миљкова па јој прочитао молитву за болесно дете и оно сутра дан збиља постало здраво“ — те из захвалности доноси вино и довео здравог дечка — сина да запали свећу у цркви.

Ручак је морао бити једнак за све, а без благослова није се смела тако рећи ни вода пити. Баћка је обедовао у век с братством, које се у сретно доба ређало дуж три стола са обе стране. Читало се житије по чреди а после ручка бивао је мали одмор у својим ћелијама. Вечеравали смо опет заједно слушајући „Лествицу“ у највећој тишини. По вечери он би звонцем дао знак за устајање и благодарствену молитву и молитве „на сан грјадушчим“, — после које би запевали танким гласовима „Иже крестом аграждајем“. Ништа се лепше и дивније не може замислити од те слике од лица озбиљних и покајничких, од складне чари гласова и од те саме трпезарије с многобројним иконама пред којим увек гори кандило. Из тог кандила узимају сви пламен и носе у своје ћелије јер нико нема шибице у себе. Пекар монах не би ни за шта на свету потпалио пећ шибицом или жаром пренешеним из друге фуруне већ једино пламеном из неугасимог кандила Мајке Божије.

* * *

Било нас је око тридесет калуђера. Врело је као у кошници. Врата су, и у буквалном смислу речи, била увек

свима, широм отворена. Требало се само јавити, дати знака о својој присутности па да вас одмах позову унутра. Цело двориште сенчили су стари ораси, обухватајући својим гранама кров зграде и велики део ван ограда. Изђикали чворновити и рачvasti — пели су се високо у вис као јабланови а њихове жиле пужале су се по површини земље, око дебла, као гусенице. То су стари сведоци великих догађаја, призора и успомена на бивше и прошло. Они су њихали на својим олупаним гранама прошлост калуђера ко зна колико поколења а њихово широко лишће понављало је непрестано своју давнашњу музику коју сам разумео можда само ја. Лети су нам давали великог и пријатног хлада где смо испод њих слушали, окупљени око стола, слатке и утешне речи нашег доброг игумана о добротољубљу или неко предавање о Јерусалиму и Светој Гори под њим смо давали свој тврд кошчати плод и певали старачки своју дрхтаву песму са полуопалим лишћем, док су зими примали на себе сву снагу ветра, којим их благосиљала моравска долина; лебдећи више кровова они су, из даљине, изгледали као верни наши чувари. Ту се испод њих раширила порта у чијем се дну подижу стидљиво јабуке, које су са испруженим гранама као за загрљај, начиниле хлад у коме почива љубав која је сабрала децу скоро целог света у своје окриље. С пролећа је њин бледо зелени плод потсећао на расуто сребро, а прасква (ринглов) с друге стране — на капи крви пропљуване из груди паћеника. У јесен се ваздухом, више те хумке, простирао мирис распукнута плода, потсећајући на наивну жртву која ту почива. Око њена стабла, дуж целог каменог зида, припијао се — детињастом тврдоглавошћу — бршљан. Пужајући се уз камен и уносећи у њега дах зеленила, он се завидљиво обавијао око дебелих јабука и дивље лозе, која се омакла са врха дрвета и ту, у чудном и вечном загрљају певао, заједно са калуђерима божествене песме свако позно вече, песме које су се дању одмарале, на површини њихова лишћа крај Баћушкиног гроба.

Преко пута конака, одвојено каменим зидом, било је велико двориште, по коме су трчали теоци и допирало блејање јагањаца. У том делу дворишта били су амбари, торови и штале. Даље се настављао кокошарник и нови конак за госте (богомолце), подигнут од прилога али у

главном поклоном епископа Тихона из Сан Франциска. Тај део дворишта кипео је радом и издржењем хуком живота. Кад-кад би тај чудни концерт свих домаћих четвороножаца у збрци гласова био прекинут звуком трезвона (парчадима жељезничке пруге) ради хармоније.

У смирају дана враћала се стока с паше, док је напред ишла увек једна риђа коза, љубимица целог стада, у чијој је средини велики ован — рогоња тресао косматом вуном. Поворку је завршавао чувар, корачајући оборене главе; скромно, вазда забринут или удубљен у молитву — монах Рафаило. Камилавка, или најчешће скуфија, била му је увек навучена на очи те му се једва видело, чисто некако намрштено лице и јако испале јагодице док су наоштрешене обрве увек скривале ситне плаве очи. Жуто-риђа брадица са нешто светлијим брчићима, који су падали спуштени уз уста док је браду чешкао, пресовао и дотеривао једним покретом руке, вајкајући се што му већ једном не порасте дуга и густа као у правих калуђера. Онако у широким чизмама, с тојагом и псалтиром у руци, широких и немарних покрета тела, у исцепаним мантијама које су по мало заударале на зној и сирову вуну, он је одављао човека који се сасвим одао своме позиву. Било је у њему толико срдачног, топлог и искреног у исто време.

У то време братство је живело просто, трудећи се скромно у подвигу, или како то они међусобно називају „по сили“, — ваљда зато што је живело уз човека који је одисао простосрдачном подвижничком ревношћу, што могу нарочито Руси, и то они избрани. Устав и воља настојатеља чувала се и испуњавала као обичај верски, а не као закон, под притиском.

Монах НАУМ АНДРИЋ,
иконописац

НАПОМЕНА УЗ ГОРЊЕ „БЕЛЕШКЕ“

О. Наума сам упознао у манастиру Раковици, као ђака Синодске Иконописне Школе. Од осталих ђака одвајао се и својом нарави, затвореном и немотивисаном споља и својом сликарском обдареношћу, кроз коју се пробијао на светло дана сав устрептали и тако развијени његов унутрашњи живот. Односно те сликарске обдарености треба

одмах рећи: о. Наум воли пре свега боје; за њега икона није првенствено лик и изражена идеја, него склад боја. Доцније, кад сам се упознао са његовим миљковским дневником, из којег одабрах неколико фрагмената и за „Браничевски весник“, уочио сам ту исту чињеницу и у овом његовом обимнијем писменом саставу. Осећање је оно што је главно у његовоме бићу, и то осећање репулсивно, осетљиво пред спољашњим а затворено пред њим све до часа док се не објави у јавно израженој љубави за боје и у тајно писаном дневнику.

Мене је овај дневник изненадио са својих добрих страна. Изненадио ме је и као састав о. Наума и, нарочито, као докуменат о једном правом манастирском животу. Овде нисам могао, нити сам хтео, да обиђем о. Наума, ма да сам, дајући „Веснику“ неке одломке његова дневника, хтео да подвучем један наш мучни општецрквени проблем. То је проблем нашега монаштва.

Ако је монаштво онај одабрани кадар људи, који се свецело дао у жртву духовну, онда је он језгро целокупне цркве. Ако нека црква нема то језгро, или бар нема га у довољној мери, или га има али у стању трулости, — онда та црква, стварно и духовно, не постоји у нужној мери.

Ми имамо велики број манастира а мали број монаха. Па и тај мали број, по својим специјалним монашким особинама, не претставља никакву позитивну снагу црквену. Данашњи манастири су или историјске руине или нерационалне економије. Никакво морално и духовно значење не може се придати данашњим „чуварима“ манастира. Ово није оптужба, него једино констатација. Кога оптужити? — на ово питање се не може правилно одговорити без историјских анализа и без контекста са свима осталим областима црквеним, што значи без извесног — праведног — оправдања данашњег монашког кадра. Али оно што се да разумети, и донекле оправдати, не значи да не треба мењати.

Миљковачка обитељ покојног схиархимандрита Амвросија била је тај неопходни и спасоносни покушај мењања. Оваквом какво је, монаштву недостаје битни, специјални монашки, разлог опстајања. Монаштво ће данас бити или обитељско, или га неће бити, неће га бити ваљаног. Монаш-

тво данас треба да има дисциплингане радне заједнице, у атмосфери строго духовној, под сигурним вођством искусних лица. Само тако може оправдати своје постојање. Само тако може бити од најдубље користи цркви и народу.

Ово све рекох под утицајем одломака о. Наума, који ми открише могућност и једнога друкчијег реда ствари. Жао ми је само што се, за сада бар, не могу опширније позабавити овим питањем.

Крагујевац.

Јеромонах ЈОВАН РАПАЈИЋ.

Бурна времена

И данас би се, с погледом на претстојећа искушења за православну цркву, могао поновити негде у 1924 години од мене употребљени мото: „Духа не гасите“. (II Сол. 5, 19).

Било је несумњиво и досада т. званих „злободневних вопроса“ као што и данас постоје. Али сви они бледе пред оним, што се, судећи по свима знацима „иза брда ваља“.

Реч је о озакоњењу Конкордата између наше државе и ватикана. Ствар позната и објашњена свестрано од Св. Арх. Сабора: Српска православна црква која је тако рећи родила ову државу, закључењем односно озакоњењем истог довела би се у један подређени положај према римокатоличкој цркви. Но није само то једина опасност. Главна наша недаћа је у слабости наше организације нашег Свештеничког удружења, благодарећи којој и потичу многе друге бриге, које треба отклонити за времена, не губећи ни за часак присебност духа ни хладнокрвност.

У следећим ретцима позабавићу се некојим од најглавнијих питања и изнети како ја на исте гледам, у пркос израке: „хутање је злато!“...

* * *

Констатовано је већ на како је слаб одзив наишла анкета „Б. весника“ у погледу тако горућег проблема: „Како

да приближимо наш народ светом храму и црквеним бого-служењима“.

Ако о икојем, о њему треба и мора да мислимо сви настојимо, да га по сваку цену решимо у корист Св. православља. С тиме смо, држим, ипак начисто сви који служимо Св. олтару и зовемо се претставници Српске православне цркве.

Али како? Којим методама? У томе је тежиште питања. Зашто на тако судбоносно питање тако минималан број одговора?!... Да; зашто?!...

Симптоматично и карактеристично!!...

Тиче се најсветијих интереса Цркве, али зар не и директно нас, душобрижника и пастира? Неколико нас који си дадосмо труда и не оглушисмо се о апел Уредништва, не можемо бити израз мишљења и схватања толике браће свештеника. Има још мудрих и савесних колега па и са факултетском спремом па је, држим, ред био да и они даду своје мишљење. Потпуно појимам тешкоће и недаће нашег службовања, нарочито браће на селима, али ипак, ипак... све се бојим, да се никако не можемо уздићи изнад личних, властитих циљева и тежњи!.. Јер да није тако „Бран. весник“ би бројао већи број сарадника свештенства наше Епархије и далеко боље би нас представљао пред осталим, епархијским листовима. Убеђен сам да само чврсто уједињени у свом, професионалном удружењу моћи ћемо „погасити стреле нечастивога“ и одолети бесним насртајима слугу сатаниних...

Још су ми свежи утисци са прве Савезне скупштине у Београду. Па шта тамо видесмо? Услед немогуће дискусије око правила Свешт. удружења мало је требало па да се разиђемо, не свршивши ништа од користи по удружење, проглашено од извесних колеге „рахитичним!“

Наведох ово у циљу да се види разривеност и пометеност духовног нам живста као и десолидарисање, у знаку кога никада нећемо успети да наш ауторитет у очима лајика уздигнемо нити идеји Св. православља кроз удружење послужимо. Смемо ли, питам опоненте и незадовољнике, да данас када са свих страна на цркву и нас јуришају мрачне силе, које за циљ имају рушење свега, на чему почивају вера, хришћански морал, правда, човечност и духовна слобода

смето ли, понављам, ми поборници Св. Савског аманета, да због незначајних недостатака у организацији кидамо са сваким удружењем као таквим у опште?! Држим да одговор мора бити негативан, јер у противном сечемо сами грану на којој стојимо. Да не бисмо свесно или несвесно ишли против битних интереса цркве, „горѣ имѣимѣ сердца!“ Заборавимо на себичне, личне моменте и каприсе па погледајмо отвореним очима, без илузија пред собом. Сврстајмо се у непробојне фаланге па, свесни велике мисије Св. православља, културне и етичке, а дакако и религиозне порадимо сложено и у чврстој хармонији за победу јеванђелских начела... Само и једино реформисање из основа бораца, са снажном организацијом и одличном вољом допринеће нашем црквеном напретку и победи. Иначе — пропаст твоја од тебе Израиљу“.

* * *

Да кажем сад нешто и о црквеним општинама. Ма да су, по новом устројству цркве створени црквено-општински савети, управни одбори и др. црквено-самоуправна тела, ноторна је ствар, да је „spiritus rector“, што се тиче црквених општина, сам свештеник и да на крају крајева све зависи опет од његове енергије, вештине, опхођења и љубави према цркви. Не бих хтео да уопштавам, али досадашње искуство са пом. телима није у свему оправдало наде које су на њих биле полагане. Нису усамљени случајеви, да се ту и тамо јављају између старешина цркава с једне и лица у управама из световњака с друге стране, карактеристични несклади, па и конфликти, услед којих *volens nolens* морало се у неким местима опет прибећи привременим поверенствима, дакле, ретерирати!... Интересујући се у том правцу сазнао сам, да је извор тих болесних односа међу њима обично извесна зловоља, неповерење и нетрпељивост парохијана према дотичним паросима, оправдани или не, неznam а као последица истих — саботажа рада. Не мислим да браним браћу свештенике која су у питању, али све ми се чини, да је у већини случајева по среди израз самовоље, тесногрудости и тежње за доминантним положајем од стране чланова из народа и то по правилу, изгледа ми кад се тиче извесних свештеникових права или привилегија као на

пример: станарине, баштарине и т. д. Није, разуме се, искључен ни политички моменат т. јест партизански каприс и инат. У нашем намесништву десио се ту скоро овакав случај. Свештеник, старешина цркве ради доношења нацрта буџета позове председника црквено-општинског савета из истог места на седницу. Поменути не само да није хтео да дође него још поручи по црквењаку свом свештенику: „Нећу, кажи ти попу да сам ја већи господин од њега!“ Настаје питање; је ли могућ рад свештеника са овако настројеним члановима и, што је главно, да ли се тим и таквим начином, управо упућеношћу на људе који овако гледају на себе и свој доминантан положај т. ј. претседнички, ауторитет пароха као главног и јединог тако рећи инструктора овима може да одржи на потребној висини?! Заиста не. Додамо ли овом мешање по где којих политичких општина у чисто црквени делокруг рада и у вези с овим изноућавање нарочитих повластица за њене присталице, лако ће нам бити да схватимо тежину свештеникова положаја и све непријатности, скопчане са подређеношћу његовом у односу наспрам председника савета.

Резиме овога је: стварност показује, да увођење народа у управу црквеном имовином, у оволиком броју бар у границама предратне Србије, није дало замишљене корисне резултате нити народ полаже толико на избор у ова тела т. ј. ако нису у вези са дијурном, показујући у много случајева немарност учешћа или их чак избегавајући; да рад у црквено-општинском савету и одбору у многоме трпи услед тога што на челу истог није парох, већ обично политичко лице које са црквом често ничег заједничког нема; да тај систем, поред добрих страна, има и незгодних, јер је прескуп и собом повлачи материјално исцрпљивање црквених готовина и фондова до те мере, да цркве могу доћи у положај, да не могу да подмирују ни најнужније потребе за одржање егзистенције нити да обнављају инвентар, зашто већ постоје симптоми и, најзад, да је буџетирање црквених општина под оваковим уређењем компликованије и теже поготово кад се, зарад покрића расхода, чије главне ставке сачињавају разни разрези, у врло ограниченој мери (а чешће никако) може рачунати на дотације односно помоћ политичких општина. Још би којјекако било да су постигнуте

интенције меродавних, да народ пригрли ствар своје цркве али за сада мало изгледа има објективно говорећи, да ће се те претпоставке остварити, јер „дан се по јутру познаје!“ Песимист никад нисам био. Будућност ће показати, јесам ли био у праву или не, ма да бих волео, да се у својој прогнози, која потиче из љубави према делу хришћанизације и препорођаја народног, преварим ја. И дао би Бог!...

* * *

На крају да споменем још једну од многобројних жалосних појава данашњице. Тиче се васпитања школске омладине, у коме се тако мало осећа утицај православних свештеника. Нарочито, што боле и тишти душе нас, који за љубав националитета толико много жртвовасмо у прошлости, у својим најбољим представницима — јесте оно игнорисање, омаловажавање и прикривено давање разноврсним начинима на знање да смо као црнац своју улогу одиграли и да можемо ићи!... Није ово израз маштарија ни фантазије: то осећа сваки од нас који има очи и коме на срцу лежи спас свих, а нарочито млађих покољења. Но нарочито се то може констатовати по духу, идејама и расположењу који се тако видно и бес зазора дају осетити у нашим средњим школама у односу према цркви, према настави вере и чистоти морала. Природно је да све те неугодности, које имамо ми, вероучитељи и у материјалном и у моралном погледу, не мислим овде да износим као неизбежну последицу болести времена. Али то је нагнало наше другове из Београда да узму иницијативу за стварање Удружења православних вероучитеља, у циљу оснивања кога одржаће се Скупштина око Ускрса ове године у Београду. Надати се да ће неопходно потребно ово удружење, уз потпору меродавних фактора, успети да уклони оштрице које осећамо у средњим школама, радећи на катихезацији и моралном васпитању наше омладине те да се питање о избацивању веронауке из средњих школа више не потрже на конгресима средњошколских наставника.

Тенденција ових редака је да се на један искрен начин и објективно додирну изнесени појави, чија је важност по све јасна као и корист од третирања очигледна, а у једном смеру: „Рекох и спасох душу своју!“...

В. Градиште.
9 фебруара 1937.

АТАН. СТ. ИЛИЋ
вероучитељ — парох.

ПРОТ. П ИКОНОМОВ

Спаситељ у опасности¹⁾

Крајем прошле године у Прагу је одржан ехаристички конгрес католичке цркве, под претседништвом Прашког кардинала Вердија, са кога је пастви упућено пастирско писмо „да се чине топле молитве: за Шпанију која страда, да се поврати мир“ и т. д.... На тај конгрес дошли су католици из целог света. Међу многим плакатима са разним натписима био је и плакат са натписом: „Спаситељ у опасности“.

Ово је неоспорно један нетачан израз, јер у опасност може бити највише видљива Христова црква, т.ј. црквено служитељи, а ни у ком случају сам Спаситељ. Несумњиво пак ова мисао садржава у себи једну велику истину у смислу, да се црква налази пред великим искушењима и то благодаречи на првом месту њеним служитељима, који су се у највишем степену удаљили од истинске службе, од завета и призива Спаситеља.

Већ хиљаду пута она је разједињена због нељудских амбиција и препуњеним пороцима и секта, који су нарушили њено јединство и васељеност и то од оних који треба да раде да остане „једна, света, саборна и апостолска црква“.

Следствено, како може кардинал Верди-е и са њим цела црква да тражи, да моле љубав, јединство и мир од својих верних, када је сама црква разједињена и измучена од толиких амбиција и сујете, тако да до данас није успела да оствари јединствен фронт противу опште опасности: масона, секташтва, безбожништва а над свим овима—апикалптичне звери „комунизма“.

У овом односу, достојан је да се забележи факат, да, када су руски бољшевици поставили динамит под православне катедрале и на ломачама спаљивали православне свештенике и епископе, папа, место да протестује противу Нероновских зверстава, шаље мисионере да покатоличе руски народ, јер се православни клир и руска православна

1) У Бр 41—43 Паст. дела које излази у Софији написао је овај интересантан чланак, који због његове актуелности доносимо у преводу
Уредништво

црква налазе у неспремности и мисионерској пасивности, а за то време кроз католичку штампу лансирају се вести, да руско православно свештенство добива заслужени део, јер није умело да християнизира свести, како је успешно то учинила католичка црква.

Одговор на ову дрску оптужбу и осуство братске љубави и саучешћа у страдању, биће дат ускоро, тамо, одакле се је и очекивао: у Шпанској драми.

Неоспорно, нама ни на ум не пада да покажемо неку радост због ове трагедије кроз коју пролази наша у Христу сестра, (католичка црква) због Нероновских гоњења која су уперена противу олтара и њених служитеља у земљи са највећом традицијом у католичком свету. Хоћемо само да истакнемо и подвучемо, колико је сама црква далеко од мира и љубави, које тражи од својих верних.

Према томе кардинал Вердије узалудно тражи молитве за духовну своју децу. Узалудно се узрујава и проводи бесане ноћи како то пише католичка штампа, то није ни мало спокојан и радостан дан, ако та страдања гонења послата од Бога, не опомену њега и све на иницијативу да се створи од целе цркве општи фронт за заштиту; фронт изнад малих конфесионалних зајезица; а против апокалиптичких таласа, који једнако силно ударају у основе целе цркве. Неоспорно, плакат прашког конгреса садржи једну велику истину, једну истину која потреса са том напоменом само, да Спаситељ нити је био нити ће бити у опасности, и ако су Му бољшевици порушили и изгорели иконе и цркве а црква може да буде бачена у несрећу од оних, који поставише сопствене људске интересе и амбиције над надбожанственим делом Спаситеља.

Истина је, да и православна црква уопште па и наша бугарска специјално није изашла са енергичним протестом противу клања шпанских свештенослужитеља.

Не стоје боље ни протестанти у Немачкој, који заборављајући општег непријатеља утркују се који ће да добије веће благовољење канцеларево, а који пак једнако кокетира и са католицима и са протестантима не заборављајући при том да обе застрашава новим многобоштвом обожавање Woltana.

Румуни пак имају своју невољу: не завршену борбу и спорове са унијатима који су често пута већи католици од

папе, те спречавају унутрашњу духовну консолидацију. Овде има и друга непријатност. Англиканци после дугих преговора са грчком црквом који су се завршили без резултата, сада су се изненада окренули румунској цркви, која, с обзиром на политичке и друге цељи признаје англиканско рукоположење — али нема смелости да то изнесе на јавност, пред румунско православно јавно мњење. Богослови и професори, као г. Др. Боројану, професор И. Г. Савић јавно критикују и окривљују патријарха да је пао у јерес. Патријаршија пак и и даље ћути. То је злоба дана.

За ово време неумољиви непријатељ — комунизам — спаљује на ломачи свештенике и владике, женске манастире претвара у развратне домове, катедрале бомбардује из ваздуха, све споменике који су посвећени Христу уништава и објављује целоме Хришћанству рат до истребљења. Само Пољска црква је нашла у себи силе да скупи национални савет и да објави целом пољском народу велику народну и црквену опасност — комунизам. Овакав велики и импозантан сабор пољског епископата одржан је први пут 1742 г. а ово је други пут.

За време Нероновог гоњења налазило се је једно извињење: држава је многобожачка. Данас тог извињења нема. Где је једнодушност и протест код хришћанских цркава? Не она код католичке, или она код православне или она код протестанске или Англиканске, не — већ код целе цркве. Колико су и када папски кардинали или нунцији, расејани по целоме свету, протествовали или се трудили да придобију своје колеге — дипломате за хришћанска начела? Ти папски нунцији који су у већини земаља дојени дипломатског кора и заузимају прва места по банкетима дали су се трудили да упознају остале и кажу одлучну реч противу савремених хијена, који још продужавају да откопавају гробнице узимајући из њих скуповености и не остављајући на миру ни сама тела? (Агенција „Радор“ недавно је саопштила да су бољшевици отворили гроб св. Кнеза Владимира, купили драгоцености — а у уста му ставили цигару). Да не очекује црква да буде заштићена од Женевских миротвораца — међу којима је највише јевреја масона који се непрестано бију у груди како желе мир — док сви видимо како је стање у Шпанији и како се сви утркују у наоружању?!

Држање цркве показује њену слабост. То свако види, свако зна, али нико не реагира. Црква треба да буде резервисани још да чека, — кажу неки, аки докле?

Само та резервисаност и бојажљивост довели су цркву до овако очајног стања у Русији (Мексико и Шпанији)

Наша дужност је, да почнемо, док још није доцкан, један смео крстоносни поход против црвеног зла званог комунизма, кога сада добро познајемо и знамо какво стање очекује цркву и нацију ако он победи. Резервисаност у овом случају је исто што и малодушност, која не може да да нас спасе у тврдо — успаваном херојизму.

Изгледа, да мишљење да се још мало чека долази у многим из виших официјалних кругова, иначе не можемо да објаснимо ову пасивност пред комунистичком опасношћу. Није још доцкан да се образује један фронт противу савремених нероноваца и диоклецианаца, који у неделима, у многоне надвисише своје предходнике.

Ко ће пак да узме иницијативу да покрене и нас и остале и да објасни са амбона кроз посланице: шта је комунизам и какви су његови циљеви?

И тако не Спаситељ у опасности, већ његова видљива црква и његови служитељи. Плакат, са прашко ехаристичког конгреса, треба да буде знак узнемирености за целу цркву а специјално за нас, да се започне нов хрстоносни поход.

Дванаести је час!

Прево М.

Религија и борба са њом у СССР

С. Газијев — писац ове информације — јесте главни уредник и директор највећег дневног листа на руском језику у Румунији „Наша Рђџ“, који излази у Букурешту; чланак који доле доносимо претставља одељак из његове књиге „Совјетска Русија“, која се спрема са штампу.

Проблем религије и револуције у СССР јесте један од најинтересантнијих проблема не само руске данашњице, већ проблем, који излази далеко изван граница СССР.

Религија (по преимућству православна религија) била је један од стубова дореволуционог режима. Клир у старој Русији, ма да није био у нарочито повољним материјалним приликама, био је морално у изузетном положају.

У друштвеном и, тако рећи, државно-репрезентативном животу, било је више свештенство на првом месту, и његов утицај у животу Руске монархије био је од великог значаја. Није редак случај када су велики црквенодостојници били саветници руских државника и шта више претставника императорске породице. На сва важна државна акта тражио се благослов виших духовних лица.

У школама веронаука је била у реду главних предмета а улога клира, као васпитача омладине, била је много цењена. Значајан је био утицај свештенства и у сеоској Русији. Често се дешавало, да је свештеник био једини претставник културе и писмености (не треба заборавити, да ни су по свима руским селима биле школе и учитељи). Свештеник је требао да буде и највећим духовним ауторитетом

На путу утврђивања комунистичког режима — који је потпуно материјалистички и који одриче сваку улогу религије у животу човека — природно је да су клир и духовни живот народа били велика сметња. Ову препреку требало је отстранити исто тако радикално, како су били отстрањени претставници старе дореволуционарне руске администрације — чиновници административне управе, а и полицијски и жандармски апарат.

Али с друге, моралне стране, одстрањење клира било је скопчано са већим тешкоћама него ли уклањање државне администрације старог режима.

Клир је био више везан за народ и многи његови претставници имали су велики ауторитет у народној средини.

Зато је совјетска влада отворила енергичну кампању против клира и религије.

Још прве године комунистичке револуције у Москви на Изверским вратима Кремља појавио се велики натпис:

„Религија — опијум за народ.“

Комунистичка странка сматрала је за свој најактуелнији проблем, још од првих дана диктатуре пролетаријата у Русији или тачније, — диктатуре компартије — борбу са религијом, пошто је сматрала да религија отстрањује расположење земље од материјалистичког погледа на свет и живот, чије се пак ширење у масе сматрало припремом терена за остварење комунистичке организације друштва у земљи.

Формално у СССР била је сачувана слобода религијског убеђења; свакоме је била дата слобода веровати како хоће, посећивати цркве, какве хоће и вршити обреде какве год било. Али се ова формална слобода претварала у пракси у често неодољиве препреке.

Комунистима кандидатима партије било је забрањено имати ма какав додир са религијом. Комунисти, који су вршили религијске обреде били су одмах искључени из партије.

Верујући су били стављени у врло тешке услове. Свештенству су била одузета сва права и, пре свега права на јефтину храну. На црквене зграде био је ударен неподношљив порез, а као последица тога често затварање цркава а грађани који су били нарочито јаки у својој вери вршили су требе по обичним собама или у каквом било другом малом месту на који је порез био подношљив за друштво верујућих.

За активну борбу са религијом, при подршци владајуће странке, а под руковођењем једног од највиђенијих комуниста — Јарославског, била је формирана нарочита организација активних безбожника, који су у почетку прве пјатилетке, развили велику делатност, исмејавајући верујуће за време службе Божје, пародирајући црквене обреде, тежећи са тим да претставе религију у смешном облику, нарочито међу редовима совјетске омладине.

У време великих празника совјетски безбожници отварају специјалне антирелигиозне кампање, које су имале свој врхунац за време Божића и Ускрса.

Користећи стари принцип „подели па владај“, осим физичког уништења клира, осим реквизиције материјалних добара, која су била вековима прикупљана, осим свију административних мера, уперених против смирителја цркве,

совјетска влада тежила је за тиме да изазове расцеп у средини самога владајућег органа православне цркве — Св. Синода, створивши нарочиту, тако звану „живу Цркву“ т.ј. цркву оне мале групе свештенства и верника, која су још у прве године револуције стали у позицију признања и слављења совјетске владе.

„Жива Црква“ кроз неколико година умрла је природном смрћу, — због одсуства следбеника, али период њеног постојања био је једним од најболнијих периода за православну цркву у Сов. Русији.

Велики значај у борби са религијом у СССР имало је и искључење веронауке из свију школа још првих дана револуције и совјетског режима. Религијско васпитање било је ликвидирано по школама и, према томе, упознати се са религијом могла су само она деца, која су имала могућност религијског васпитања у кругу своје породице.

Али давати такво васпитање многе породице нису могле, због чисто спољашњег узрока, због недостатка станова, јер није могло бити тајна породичног живота; оне пак породице, које су покушавале васпитавати децу у религијском духу ризиковале су да ће навући на себе комунистичке репресије са стране органа совјетске владе.

Исто тако плашили су се да ће на њих пасти сумња у највећем злочину у СССР-у контра-револуцији. Сви ови подухвати су оставили трага. Огромна већина црквених зграда дошла је у својину комунистичких организација. Раније скоро у сваком селу Русије била је црква, — сада пак број цркава, где се још служи, смањен је за три четвртине.

По већим градовима сачувано је доста цркава, али у већини то су цркве по периферијама, малог размера, јер је такве зграде лакше издржавати, оправљати и загрејавати зими.

Нове совјетске вароши (као Маснитогорск, Новосибирск и ост.) зидане су без црквених зграда. Најбоље зграде ових градова јесу фабрике, позоришта, државне зграде. Према томе, читави реони, који су постали за време совјетског режима, остали су сасвим без традиционалног утицаја цркве.

Згњечени дугим јармом, административни апарат цркве изгубио је значајни део своје активности и удубио се у чи-

сто религиску делатност одричући се у већини од социјално васпитног рада. Клир је осиромашео и сконцентрисао у себе.

Да ли су уништили у СССР религију, да ли су успели ратоборни безбожници остварити свој план и „ликвидирати религију“ у СССР? На ово питање треба одговорити категорички: Није, нису успели!

Религију и религијска расположења у СССР нису уништили најжешћа прогањања материјалног, духовног и личног карактера, непосредно направљеног противу клира.

Баш супротно, данас је могуће констатовати, да је банкротирао безбожнички покрет, Он је био заснован на вештачком полету антирелигијске енергије, на грубости, и зато је овај подухват брзо охладнео.

Испочетка се комунистичка омладина одушевила њиме као нечим смелим, као новином. Безбожници су „иступали против Бога“ и његових слугу на земљи!

Али после дошла је унутрашња реакција у овом вештачки створеном покрету. Самим учесницима „безбожних карневала“, за време којих су биле исмејаване слуге цркве и светиње, досадило је ово и они су постепено из „активних безбожника“ постали „безбожници пасивни“, а после све више и више удаљавали су се од покрета, на челу кога је био Јарославски.

И у редовима комунистичке партије јављали су се правци, који су сматрали, да гоњење религије само изазива фанатизам код оних верника, које је могуће ликвидирати само јединим путем — путем физичког уништавања. Али пошто већина верујућих у последње време у СССР нису испољили никакве спољашње знакове контр-револуционе делатности, то борити се са њима крајњима мерама није било могуће.

Постепено влада се измирила са оним верујућима, који су пројављивали своју религиозност само у посећивању цркве и у испуњењу црквених обреда. Влада је шта више давала индиректне попусте. Тако, на пример у новим правилима за основне и средње совјетске школе време зимских ферија одређено је на онај период, који се подудара са празницима Рођења Христова по православном календару.

Према томе код религиозних породица и деца су добила могућност светковати Божић, не посећујући предавања.

Били су учињени и неки спољашњи попусти: тако нпр. Антирелигиозни музеји, који су постојали по неким варошима биле су названи „Музеји историје култа“ (напр. музеј, који се налази у највећој катедрали Лењинграда — Исакијевском Сабору). Био је скраћен тираж антирелигиозних издања, која и пре нису била много распрострањена а претстављала су собом само оправдавајућа документа организације безбожника.

Уопште данас однос према религији и верујућим у СССР могуће је окарактерисати следећим речима:

Власт заузима према црквенослужитељима и према религији уопште позицију пасивне резервисаности. Религија ни у ком случају нема подршку државе али се сада не прогања активно. Бар тако показују нама, у иностранству.

Омладина која је васпитана у условима совјетског режима мало познаје религију и мало се интересује за њу.

Међу совјетском омладином се сусрећу јако побожни људи који посећују цркве, интересују се за религијске проблеме и без обзира на све материјалне тешкоће спремају се да се ставе у службу Цркве.

Цркава није остао велики број и многе су од њих у рђавом стању, јер је врло тешко набавити новац за оправку.

Међу старијом генерацијом има још приличан број побожних људи, који извршавају обреде и посећују црквене службе. Ови људи сада се слободније осећају, јер влада не гледа већ тако попреко на манифестације побожности.

У сваком случају могуће је констатовати да је основно верско језгро сачувано у СССР и после 18 годишњег периода официјалне борбе са црквом. Црква и верска расположења у СССР још постоје, играју одређену улогу у друштвеном расположењу. Али треба признати да та улога није велика, а исто тако није велик ни кадар свештенства, који је остао после борбе.

Превео ВЛАДИМИР ПРОЊИН
апс. Богослов. факултета у Београду

Белешке

Слава Његове Светости

Његова Светост Патријарх Српски г. Варнава прославио је своје крсно име Св. Јована на најсвечанији начин.

Тога дана похитали су сви да честитају крсно име поглавару Српске Цркве било лично, било путем телеграма.

Сутрадан је Њ. Светост приредила ручак за старије београдско свештенство и увече вечеру за млађе. И на ручку и на вечери Њег. Светост одржао је говор који је оставио најлепши утисак на све. Отворено исказивање својих погледа и намера у односу на данашње црквене проблеме, одлучност која се у томе огледала, дубока вера у крајњу победу, а све уз сарадњу са свештенством — јесте утисак тог свечаног дана, колико свечаног за Високог свечара, толико значајног за историју данашњице.

Вер. добр. старат. у Пожаревцу

Као и ранијих година и ове године Верско добр. старатељству уз свесрдну помоћ Њег. Преосвештенства Еп. Браничевског Г. Др. Венијамина успело је да прикупи 7000 дин. и да помогне већи број породица о Божићним празницима. Помоћ је издавана на основу списка који су дали парохијски свештеници.

Дочек нове године у Пожаревцу

Ове године је први пут приређен дочек Нове године у Пожаревачкој Саборној цркви. Бденије је почело у десет и по часова у вече и у 12 ч. — тачно у поноћ Његово Преосвештенство Епископ Браничевски Господин Др. Венијамин упутио је вернима којих је била пуна црква честитку нове године, износећи шта нам је све стара година оставила у наслеђе, и позивајући да са помоћу Божијом ступимо у нову годину спремни да послужимо Богу и народу. Затим је отслужено благодарење.

И ако је ово било први пут у Пожаревцу ипак је добар број верних и то верних из наших интелектуалних кругова био присутан дочеку у цркви а не у кафани.

Актуелна питања данашњице изазвала су јачу активност претставника православне цркве у Браничевској епархији. Саопштење о раду ванредног заседања Архиј. Сабора одјекнуло је у целом нашем народу. Крајем децембра прошле године и почетком јануара ове године одржане су конференције и то: 26 децембра у Пожаревцу; 26 децембра у Смедереву; 28 дец. у Вел, Градишту; 29 дец. у Голупцу; 29 децембра у Кучеву; 25 дец. у Жагубици; 31 децембра у Петровцу на Млави; 30 дец. у В. Плани; 1 јануара 1937 год. у Деспотовцу; 31 дец. у Жабарима; 1 јануара 1937 год. у Свилајцу; 2 јануара 1937 год. у Ђуприји; 3 јануара 1937 год. у Параћину. Свима конференцијама поред свештенства присуствовали су и најугледнији грађани православне вере оба пола. Српска црква може бити потпуно задовољна са својим вернима.

У пожаревачкој гимназији прослављен је Св. Сава на свечан начин као и у осталим местима наше Епархије.

Али ми овде хоћемо да истакнемо да су од 4 датих тема које су се имале израдити о Св. Сави две биле из живота Српске Цркве и то: 1) О слави, 2) значај обновљења пећске патријар. за ослоб. и уједињ. нашег народа. Ове две теме добиле су награду црквених власти и то: Светислав Ивановић уч. VIII разр. за рад о Слави, и Миодраг Достанић уч. V разр. за рад о Пећској Патријаршији — обоје по 250 динара,

Као што је поступак управе гимназије при одређивању темата наишао на одличан пријем код целокупног свештенства на челу са Преосвећеним г. Венијамином, тако је и гест цркве — награда за те темате наишао на одушевљени пријем код професора, ученика и грађанства. Желети је да бар ова награда буде стална ако не може бити већа.

Женски манастир у Нимнику

Увиђајући виталну потребу за стварањем једнога прибежишта за све оне смирене и жедне духовнога мира и прибежишта у Христу, оних честитих кћери из Епархије Браничевске Светосавске Српске Цркве, које желе сав свој живот да посвете жениху Христу, у молитви, раду и добрим делима, Његово Преосвештенство уз свесрдну сарад-

њу старешине манастира Тумана, о. Игумана Луке, одредио је за боравиште тих честитих кћери свете Цркве, храм са припадајућим просторијама у Нимнику намесништва Рамско-Голубачког. Овај подхват Његовога Преосвештенства, стварање женскога манастира, за спасење душа кћери свете Цркве ове епархије, добиће своју санкцију на идућем заседању Светога Архијерејскога Сабора, од стране пак синова свете православне Цркве епархије Браничевске, ова дивна намера Његовога Преосвештенства нашла је веома повољнога одзива.

Оснивањс хришћанске заједнице младих људи у пожаревачкој гимназији

Вероучитељи Пожаревачке гимназије у сагласности са Њ. Пр. Еп. Браничевским Г. Др. Венијамином и школским властима основали су код ученика-ца хришћанску заједницу младих људи као огранак те велике хришћанске организације, а ради што већег утицаја Јеванђеља на душу омладине. Уписало се је 250 ученика-ца и сви су набавили св. писмо.

На дан 1(14) фебруара т. г. заједница је отпочела рад свечаном седницом у гимназијској сали, којој су присуствовали поред ученика виших разреда, наставника са г. Директором Ал. Милићевићем и Њ. Преосвештенство са 10 свештеника.

У својој поздравној речи упућеној омладини Преосвешћени је изнео који су важни фактори што утичу негативно на душу омладине, и позвао их да се јеванђелским саветима Св. писма оспособе да могу противстати тим утицајима и тада ће и самих последица нестати.

За овим је г. Директор изнео значај вере у животу сваког човека, а нарочито потребу вере у Бога за оне који ће доцније овом земљом управљати. Посебно износи значај светосавског православља и његов нарочити значај за живот нашег народа. Г. Мирко Драговић, вероучитељ у дужем говору износи циљ хришћанске заједнице младих људи.

Ова акција је за сваку похвалу, ми је са своје стране топло поздрављамо верујући у успех и у крајњу победу добра.

„Пастирско дело“ у броју 1-3 1937 доноси следећу таблицу недељних часова Веронауке у разним државама Европе

Д Р Ж А В А	У осн. школама у сваком одељењу	У стручним школама и њима подобним у сваком разреду	У гимназијама у сваком разреду	П Р И М Е Д Б А
Енглеска	по 3 ч. нед.	по 2 ч. нед.	по 2 ч. нед.	У облику свакодневних беседа и молитава
Белгија	" 3 " "	" 2 " "	" 2 " "	У осн. школама још по пола ч. сваки дан
Данска	" 3-4 " "	" 2 " "	" 1-2 " "	У осмогод. школовању у основним школама предвиђено је 1.200 часова годишње
Немачка	" 4 " "	" 2-3 " "	" 2 " "	
Аустрија	" 2 " "	" 2 " "	" 2 " "	
Маџарска	" 2 " "	" 2 " "	" 2 " "	
Пољска	" 2 " "	" 2 " "	" 2 " "	
Финска	" 3-2 ¹ / ₂ " "	" 2 " "	" 2 " "	У шестоград. школовању у осн. школама предвиђено је 14 и по час. недељно
Естонија	" 2 ч. " "	" 2 " "	" 2 " "	
Ирска	" 3 " "	" 3 " "	" 3 " "	
Швајцарска	" 2-3 " "	" 2 " "	" 2 " "	Сваки ученик полаке при испиту зрелости и Веронауку
Норвешка	" 2-3 " "	" 2 " "	" 1 " "	У учитељским школама по 3 часа недељно у сваком разреду
Чехословачка	" 2 " "	" 1-2 " "	" 1 " "	У последња два разреда гимназије Веронаука се не предаје
Италија	" 2 " "	" 1 " "	" 1 " "	У учитељским школама по 2 часа недељно у сваком разреду
Румунија	" 2 " "	" 2 " "	" 1 " "	
Грчка	" 2-3 " "	" 2 " "	" 2 " "	
Југославија	" 2 " "	" 2 " "	" 2 " "	
Бугарска	" 1 " "	" 0 " "	" 0 " "	Једини час у осн. школама у неким одељењ. подељен на 2 предм.: веронаука и морална

Око календара

Румунске власти су наредиле да се интернирају сви светогорски монаси поданици других земаља, јер се утврдило да они по Румунији агитују зајулиански календар. Међу интерниранима био је и јеромонах Антоније Лупешку који је био протеран из Румуније, па примио грчко поданство и тада се вратио поново у Румунију продуживши агитацију за јулиански календар.

И протестанте гоне

„Пастирско дело“ доноси: да је од 200 протестантских пастора који су радили по разним крајевима Русије данас остало само шест. У Москви је остао једино пастор Шчрек па је и он већ бачен у тамницу.

Мисионарска акција Румунске цркве

Пре 10 год. у Букурешту је Др. Васиљ Испир основао студентско мисионарско друштво, чији су чланови радили са децом и омладином у Букурешту и околини. Та организација је била од помоћи и при оснивању парохијских духовних просветних братстава. По њеном примеру у Букурешту су поникла и друга црквена братства, као „православно Румунско братство“, „Војска спаса“ и др. у којима је румунско свештенство узело руководство, како би их очувало у чисто православној духу и учењу.

Рад ових братстава наишао је на велико одобравање код црквених кругова и православног румунског народа.

Варшавско „Слово“ јавља, да је на последњем мисионарском конгресу у Букурешту донето решење, да се отвори једна мисионарска организација у Румунији, да се отворе интелектуални манастири т. ј. манастири за образовање монаштва, као и да се отвори специјално мисионарско одељење за Русију, у коме ће се мисионари спремати за оно време када у Русији престане гоњење цркве.

Грчка црква

У Грчкој од 1907 г. функционише религиозно добротворно друштво „Зои“ основано од архимандрита Јевсевија Матопулоса, а сада руковођено од архимандрита Серафима

Друштво броји 80 чланова руководиоца, од којих су 50 богослови специјалисте. Од богослова 25 су парохијски свештеници, који раде са монасима у пуној сагласности.

Сви јавни радници, па и лекари јавно признају, да ова задружна братска и дисциплинска делатност међу свештеницима и монасима с једне, и међу духовницима и мирјанима с друге стране много доприноси на облагорођавање религиозно-моралног живота у грчком народу.

Тридесет чланова друштва „Зои“ су проповедници, а остали узимају активно учешће као васпитачи и предавачи по школама, ширећи тако јеванђелско учење међу омладином.

Друштво подржава путујуће проповеднике из свих грчких покрајина у Египту, острву Кипру, Палестини и др. који кроз проповеди, брошуре и листове распростиру Христово учење.

Орган овог друштва има 72 хиљаде претплатника. Осим тога издало је ово друштво и библију на грчком језику.

Велики успеси међу омладином дали су необично много полета овом друштву. За 10 година основало је 305 катихетских школа.

Поред овог друштва у грчкој раде још два слична друштва. То су „Савез за унутрашње мисионарство“ и „Хришћанско родитељско друштво“ које броји око 30 пододбора и свлони имају и помоћ цркве, и тако развијају врло завидну делатност.

У Грчкој је уведено обавезно ступање у брак за све здраве поданике који су навршили 25 год. Чиновници који не ступе у брак удаљују се из службо.

Варшавско „Славо“ доноси:

Последњих дана месеца децембра прошле године, поднешен је југословенском Парламенту конкордат закључен између Краљевине Југославије и Свете Столице. Конкордат предвиђа велике и крупне привилегије Католичкој цркви у сравању с другим вероисповестима. За то, а да би се уочиле колике су те привилегије, довољно је указати на тај факат, што је влада Југославије дала пристанак да сваки

папски нундије у Београду јесте и доајен дипломатског кора. А за та преимућства Римска се црква обавезује да југословенским католицима да дозволу да у својим црквама могу служити на црквено-словенском језику а у преписци служити се глагољицом.

Закључење конкордата које даје католичкој вери у Југославији толика преимућства, изазвало је велико незадовољство од стране осталих вероисповести, а нарочито и на првом месту по својој многобројности од православне цркве.

Православна Црква у Југославији на челу са Светим Архијерејским Сабором, изразила је своје незадовољство нарочитим резолуцијама упућеним претседнику владе.

Критика на пројекат конкордата од стране православних црквених кругова који је закључен на основу закона једне уговарајуће стране а у даном случају на канонском праву Католичке цркве, што се је имало у виду при закључењу Конкордата, појава је ненормалне природе. Према томе, ако конкордат буде примљен од стране југословенског народног претставништва, Југословенска држава биће потчињена Ватикану. Примање конкордата изазива неједнакост уставом признатих у држави конфесија. Ова неједнакост произилази из оних пасуса Конкордата, који се тичу нарочитих пуномоћија и права Римске Цркве у области духовног судства, образовања и положаја свештенства и тако даље.

Узнемиреност православног Епископата дели и цело православно друштвено мњење, које је огорчено конкордатом која ставља Српску православну цркву у подређен положај.

Савез бугарских Епархијских удружења држи 24 фебруара тек. год. скупштину у Софији која ће трајати три дана.

Брачни прстен поново у употреби

Лондонски листови саопштавају из Москве, да су јувелирске радње поново почеле продају брачних прстена, који су од почетка револуције због забране од стране бољшевика, били изашли из употребе.

Комунистичке страхоте

Лист „Комсомол“ пише да је комунистичка омладинска организација одржала свој конгрес у Нижњем Новгороду који се сада зове „Горки“. Многи говорници на том конгресу исказали су своје страховање пред фактом да комунизам код одрасле омладине не даје оне резултате који су се очекивали. Напротив, међу омладином се шири више дух ненависти према комунизму а стреми ка контрареволуцији.

Разлоге овоме, говорници налазе у тешком материјалном стању у коме расте ова младеж. Она живи у хладним и влажним становима, недохрањена, необучена — у опште проводи горак живот, тежак и несносан. А комунистички лидери место да се побрину за побољшање живота бедне младежи и да подигну њен дух ка добу, они се задовољавају само штампањем безбројних летака, у којима позивају младеж да брани комунистичко уређење, које до сада није дало ништа друго осим горког разочарења. А за то време за шпанске комунисте шаљу се пуни пароброди топлог одећа, хране и муниције....

Варшавско „Слово“ пише да ће се у фебруару месецу 1937 г. одржати у Москви конгрес безбожника, на коме ће учествовати 1600 делегата из 46 области. На конгресу ће се расправљати питање о стварању централне управе за борбу са религијом, образовање интернационале безбожника, стварање међународног фонда за атеистичку пропаганду и др.

Измена Јеванђелског текста

Лист „Тајмс“ саопштава да је у Берлину изашло из штампе ново издање немачког превода Јеванђеља по Јовану. То је издање прерађено у националистичком духу, тако да су сва места, у којима се помињу Мојсије, Јевреји и пророци изостављена. Редакција издања је таква да хоће цео живот Исуса Христа да се представи као борба противу Јевреја.

Тајмс додаје да су националисти свим хтели да створе могућност за измирење Хитлеровог гледишта у односу његовом према хришћанству с погледом на право хришћанство.

У С. А. Д. ради се на новом преводу Св. Писма на енглески, и рад је приведен крају. Св. Писмо, којим се сада служи у С. А. Д. преведено је још 1592 год. те су многи изрази сасвим застарели. На данашњем преводу ради 20 теолога. Уједно ће изаћи и коментар Св. Писма.

Службене вести

Рукоположења

Њ. П. Е. Б. Господин Др. Венијамин благоизволео је на св. архиј. литургијама рукоположити следећа лица:

1) Свршеног богослова Миодрага Јеремића у чин ђакона дана 7(20)-XII а у чин презвитера 10(23)-XII-1936 г. у Саборском храму у Пожаревцу.

2) Монаха Методија Ачевића, сабрата м-ра Горњака у чин јерођакона 18(31)-I-1937 г. м-ру Горњаку.

Произведени у чин протојереја

Њ. П. Е. Б. Г. Др. Венијамин благоизволео је на св. архијер. литургијама произвести у чин протојереја следеће јереје:

1) Радисава Н. Крупежевића, пароха III смедеревске парохије на дан 5(18)-X-1936 г.

2) јереја Боривоја А. Димитријевића, пароха трњанског на св. архијерејској литургији дана 6(19)-I-1937 г. у Саборном храму у Пожаревцу.

3) јереја Стевана М. Стевановића, пароха I коларске парохије дана 5(18)-X-1936 г.

Одликовања

1) Одл. Арх. вл. одликован је правом ношења црвеног појаса презв. Александар Јевремовић, парох IV парафинске парохије.

2) Одл. Арх. вл. бр. 2359 од 18(31)-XII-1936 одликован је правом ношења црвеног појаса јеромонах Мирон в. д. старешине м-ра Горњака.

Постављења и премештаји

1) Одл. Арх. вл. бр. 2303 од 4(17)-XII-1936 г. разрешен је привр. старатељства м-ра Горњака игуман Никанор, старешина м-ра Витовнице.

2) Одл. Арх. вл. бр. 2303 од 4(17)-XII-1936 г. постав-

љен је за привр. старешину м-ра Горњака ј-монах Мирон, бив. намесник м-ра Горњака.

3) Одл. Арх. вл. бр. 1600 од 13(26)-XII-1936 постављен је за привр. пароха I рановачке парохије новорукоположени јереј Миодраг Јеремић.

4) Одл. Арх. вл. бр. 2153 од 5(18)-I-1937 премештен је јереј Лав Досједел, парох I лазнички за сталног пароха II марковачке парохије.

5) Одл. Арх. вл. бр. 139 од 12(25)-I-1937 г. премештен је презв. Јосиф Браган, парох влаолски за привр. пароха II лазничке парохије по молби.

6) Одл. Арх. вл. бр. 134 од 12(25)-I-1937 премештен је презв. Новица Лаловић прив. парох I лазничке парохије за привр. пароха влаолског.

7) Одл. Арх. вл. бр. 101 од 9(22)-I-1937 премештен је презв. Драгослав Љ, Поповић. парох ореовички за привр. пароха II ракиначке парохије

8) Одл. Арх. вл. бр. 208 од 22-I(4-II)-1937 постављен је за заменика протојереју Радисаву Н. Крупешевићу, пароху III смедер. парохије, који је добио годишње боло вање, пр Милан Ф. Благојевић, парох V смедерев. парохије.

9) Одл. Арх. вл. бр. 112 од 19-I(1-II)-1937 постављен је јђкон Методије, сабрат м а Горњака за придворног ђакона при саборном храму у Пожаревцу.

Канонски отпуст

1) Одл. Арх. вл. бр. 2282 од 30-XI(12-XII)-1936 искључен је из клира Епарх Бран. јђјакон Платон, бив. сабрат мра Копорина.

2) Одл. Арх. вл. бр. 2308 од 11(24)-XII-36 подарен је канонски отпуст презв. Живану Срећковићу, привр. пароху II лазничком за А. Е. Београдску.

3) Одл. Арх. вл. Бр. 270 од 26-I(8-II)-37 подарен је канонски отпуст јмнаху Милентију, сабрату мра Св. Петке за Епархију Скопску.

Некролог

† Арса Стојиловић парох I четерешки

На туцин дан 23 дец. 1936 (5 јан. 1937 г.) у 9 ч. у вече преминуо је на хируршкој поликлиници у Пожаревцу свеш-

теник Арса Стојиловић парох I четерешки у арх. Намесн. Моравском у својој 71 г.

Отишао је од нас један дугогодишњи слуга Божијег олтара. Живећи и делајући у винограду господњем у бурним временима наше народне и црквене историје поч. наш брат у Христу Арса био је сам необично темпераментан свештеник. Васпитан у бурно време он није могао да се помири са многим нездравим појавама данашњице. Темпераментан и искрен у оцењивању догађаја и друштвених прилика често је на себе навлачио злу коб дана. Али та његова излагања била су плод несебичне љубави према својој служби. Он је схватао да тако треба да служи Богу и народу. И служио је до последњих дана када га је болест баčila у постељу.

Његов живот и рад може бити врло лепа поука млађим свештеницима како се трпи до „конца“.

За собом је оставио у животу три сина. Живка упр. војне болнице у Ваљеву, свештеника Војислава пароха у Средњеви и Владимира економа који живи на свом имању.

На један сат пре смрти поч. јереја Арсу посетио је Њег. Преосв. Еп. Бран. Г Др. Венијамин који га је и исповедио. После исповести изгубио је свест и више се није повратио.

Сахрањен је на први дан Божића уз учешће околног свештенства и мноштва народа

На опелу је говорио арх. Намесник Моравски Јован Николић, пред црквом месни учитељ Марко Марковић и на гробу свештеник Милутин Ивић.

Упокој Господе душу раба твојега јереја Арсе и подари јој у твоме Царству блажени покој Вечан му спомен међу нама.

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК ИЗЛАЗИ ДВОМЕСЕЧНО НА 2—3 ШТАМПАНА ТАБАКА.

ПРЕТПЛАТА ЗА 1937 ГОД. ИЗНОСИ ДИН. 40.— ЗА НАШУ ЗЕМЉУ, А ЗА ИНОСТРАНСТВО ДИН. 80.—

ПРЕТПЛАТА СЕ ШАЉЕ БЛАГАЈНИКУ УДРУЖЕЊА Г. ДРАГОЉУБУ МАТЕЈИЋУ, СВЕШТЕНИКУ — ПОЖАРЕВАЦ.

Одговорни уредник: ДРАГУТИН МАРИНКОВИЋ, свешт. в. д. архијерејског намесника пожаревачког коме се шаљу и сви рукописи.

Садржај

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ:

Њ. П. Е. Б. Г. Др. Венијамин: Посланица	стр. 1—2
Дневни проблем	„ 2—7
Б. Вишеславцев: Хришћанин, политика и држава	„ 7—14
Р. Јарамаз: Молитва покајног бољшевика	„ 14
Х. Војиновић: Искрице...	„ 14—19
Г. С. Сретеновић (превод): Из дела Св. Јована Златоустог	„ 19—21
Славољуб Н. Бисић: Катихеза из веронауке за VI разред основне школе	„ 21—27
Јован Рапајић: Одломци из дневника миљко- вачког монаха	„ 28—36
Атан. Ст. Илић: Бурна времена	„ 36—40
Прево М.: Спаситељ у опасности	„ 41—44
Влад. Прољин (превод): Религија и борба са њом у СССР	„ 44—49
БЕЛЕШКЕ	„ 50—58
СЛУЖБЕНЕ ВЕСТИ	„ 58—59
НЕКРОЛОГ	„ 59—60

Наши часописи

Гласник Српске Патријаршије — Ср. Карловци
Православље — орган Савеза епарх. удружења — Београд
Преглед Епархије Жичке — Чачак
Преглед Епархије Нишке — Ниш
Богословље — Београд
Хришћанска мисао — Београд
Хришћанско дело — Скопље
Светосавље — Београд
Братство — Сарајево
Мисионар — Крагујевац
Духовна стража — Сомбор
Тимочки Весник — Зајечар
Пастир — Цетиње
Нови Источник — Сарајево
Мали Богољуб — Ср. Карловци